

Βρυξέλλες, 18.9.2020
COM(2020) 565 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Μια Ένωση ισότητας : σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού
2020-2025**

Πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό. Και πρέπει να δράσουμε. Μπορούμε πάντα να αλλάξουμε κατεύθυνση, εάν υπάρχει η βούληση. Χαίρομαι που ζω σε μια κοινωνία που καταδικάζει τον ρατσισμό. Δεν πρέπει όμως να σταματήσουμε εκεί. Το σύνθημα της Ευρωπαϊκής μας Ένωσης είναι: «Ενωμένοι στην πολυμορφία». Καθήκον μας είναι να σταθούμε στο ύψος αυτών των λέξεων και να κάνουμε πράξη το νόημά τους.

Ursula von der Leyen, πρόεδρος της Επιτροπής (ομιλία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 17 Ιουνίου 2020)

1. Εισαγωγή: να σταθούμε στο ύψος του συνθήματος «Ενωμένοι στην πολυμορφία»

Οι διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής¹ απαγορεύονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΕΕ). Ωστόσο, τέτοιες διακρίσεις εξακολουθούν να υφίστανται στην κοινωνία μας. Δεν αρκεί να είμαστε κατά του ρατσισμού. Πρέπει να δράσουμε ενεργά για την καταπολέμησή του.

Ο ρατσισμός² βλάπτει την κοινωνία με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Πιο άμεσα, ο ρατσισμός σημαίνει ότι μεγάλος αριθμός ανθρώπων που ζουν στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν διακρίσεις που θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπειά τους, τις ευκαιρίες ζωής τους, την ευημερία και την ευζωία τους, συχνά δε και την προσωπική τους ασφάλεια. Επίσης, οι διακρίσεις συνιστούν αποτυχία στην τήρηση των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ. Όλοι οι πολίτες της ΕΕ θα πρέπει να μπορούν να απολαμβάνουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, καθώς και ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία, ανεξάρτητα από τη φυλετική³ ή εθνοτική καταγωγή⁴ τους. Η κοινωνική, πολιτική και οικονομική μας δύναμη πηγάζει από την ενότητά μας στην πολυμορφία — ο ρατσισμός μας αποδυναμώνει όλους. Η ΕΕ μπορεί και πρέπει να κάνει περισσότερο για να διασφαλίσει ίση μεταχείριση και ισότητα για όλους.

Σήμερα ζούμε μια στιγμή συνειδητοποίησης. Περισσότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους πιστεύουν ότι τέτοιες διακρίσεις είναι ευρέως διαδεδομένες στη χώρα τους⁵. Η σύγκρουση μεταξύ των αξιών μας περί ισότητας και μιας πραγματικότητας ριζωμένου ρατσισμού δεν μπορεί να αγνοηθεί: το παγκόσμιο κίνημα «Black Lives Matter» μας το θύμισε με τρόπο σκληρό. Είναι καιρός να αναγνωρίσουμε και να δράσουμε ενάντια στην επικράτηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων, να εξετάσουμε τι μπορούμε να κάνουμε, συμμετέχοντας σε τοπικό, εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Η ΕΕ βασίζεται στην πολυμορφία και στην προώθηση μιας κοινωνίας πλουραλισμού, ανεκτικότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων: πρέπει να δράσουμε όχι μόνο για λόγους ευθύνης, αλλά και για να είμαστε πιστοί στις αξίες μας. Η προάσπιση των αξιών ξεκινά από το σπίτι μας, από το ίδιο μας το θεσμικό όργανο. Η Επιτροπή θα λάβει μέτρα για να βελτιώσει σημαντικά την

¹ Η άμεση και έμμεση διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (στο εξής: οδηγία για τη φυλετική ισότητα).

² Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, ρατσισμός «νοείται η πεποίθηση ότι ένας λόγος όπως η “φυλή”, το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, η ιθαγένεια ή η εθνική ή εθνοτική καταγωγή δικαιολογεί την περιφρόνηση ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων, ή την αίσθηση ανωτερότητας ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων».

³ Η χρήση του όρου «φυλετική καταγωγή» δεν υποδηλώνει την αποδοχή θεωριών που επιχειρούν να θεμελιώσουν την ύπαρξη χωριστών ανθρώπινων φυλών.

⁴ Όσον αφορά την έννοια της εθνοτικής καταγωγής, βλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, σκέψη 46.

⁵ Ευρωβαρόμετρο 2019, Διακρίσεις στην ΕΕ.

πολυμορφία του προσωπικού της και να διασφαλίσει ότι όλοι μπορούν να προοδεύουν και να συμβάλλουν εξίσου στο εργασιακό περιβάλλον.

Ο ρατσισμός λαμβάνει διάφορες μορφές. Οι ανοικτές εκφράσεις ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων μεταξύ ατόμων είναι οι πλέον πρόδηλες. Πολύ συχνά, η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή χρησιμοποιείται ως λόγος για την εισαγωγή διακρίσεων — η πανδημία COVID-19 και ο απόηχος τρομοκρατικών επιθέσεων είναι απλώς οι πιο πρόσφατες περιπτώσεις στις οποίες η υπαιτιότητα αποδίδεται αδικώς σε άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Οι άνθρωποι ασιατικής ή αφρικανικής καταγωγής, οι μουσουλμάνοι, οι Εβραίοι και οι Ρομά έχουν όλοι τους υποφέρει από τη μισαλλοδοξία. Ωστόσο, και άλλες, λιγότερο εμφανείς μορφές ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων, όπως αυτές που βασίζονται σε υποσυνείδητες προκαταλήψεις, μπορεί να είναι εξίσου επιζήμιες. Ρατσιστικές συμπεριφορές και συμπεριφορές που εισάγουν διακρίσεις μπορεί να είναι ενσωματωμένες στους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς, επηρεάζοντας τους μοχλούς της εξουσίας και τη χάραξη πολιτικής. Αυτός ο δομικός ρατσισμός διαιωνίζει τα εμπόδια που τίθενται στους πολίτες αποκλειστικά και μόνο λόγω της φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής. Κάθε μέρα, τα άτομα που πλήττονται από τον ρατσισμό αισθάνονται τον αντίκτυπό του στην πρόσβασή τους στην απασχόληση, στην υγειονομική περίθαλψη, στη στέγαση, στη χρηματοδότηση ή στην εκπαίδευση, και αντιμετωπίζουν κρούσματα βίας.

Υπάρχουν διάφορες μορφές ρατσισμού, όπως ο ρατσισμός εναντίων των μαύρων, ο ρατσισμός εναντίων των τσιγγάνων, ο αντισημιτισμός, και ο ρατσισμός εναντίων των Ασιατών, μορφές που συνδέονται με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, όπως στην περίπτωση της ισλαμοφοβίας. Το κοινό στοιχείο όλων των μορφών ρατσισμού είναι ότι η αξία ενός προσώπου υποβαθμίζεται από στερεότυπα που βασίζονται σε προκαταλήψεις. Εκτός από τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, ο ρατσισμός μπορεί επίσης να συνδυάζεται με διακρίσεις και μίσος για άλλους λόγους, όπως το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ηλικία, και η αναπηρία ή με διακρίσεις και μίσος κατά των μεταναστών. Αυτό πρέπει να συνυπολογιστεί μέσω μιας διατομεακής⁶ προσέγγισης.

Η ΕΕ διαθέτει νομικά μέσα και ολοκληρωμένη πολιτική για την οικοδόμηση μιας πραγματικής Ένωσης ισότητας. Αυτό ενισχύεται πλέον σε συγκεκριμένους τομείς της ισότητας⁷. Η Επιτροπή θα συμπληρώσει αυτές τις θεματικές προσπάθειες προτείνοντας μια συνολική στρατηγική που θα διασφαλίζει ότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ εφαρμόζεται αποτελεσματικά στα κράτη μέλη και ότι τα δικαιώματα του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, αποτελούν πραγματικότητα για όλους.

⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ), «[κ]ατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεών της, η Ένωση επιδιώκει να καταπολεμήσει κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού». Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων ορίζει τη «διατομεακότητα» ως ένα «αναλυτικό εργαλείο για τη μελέτη, την κατανόηση και την αντιμετώπιση των τρόπων με τους οποίους το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο αλληλεπιδρούν με άλλα προσωπικά χαρακτηριστικά/ταυτότητες, καθώς και του τρόπου με τον οποίο αυτές οι αλληλεπιδράσεις συμβάλλουν σε ατομικές εμπειρίες διακρίσεων». Ο ορισμός αυτός ισχύει εξίσου για κάθε μορφή διακρίσεων.

⁷ Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η ανακοίνωση [«Μια Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025»](#), [COM(2020) 152 final], καθώς και στοχευμένες προσεγγίσεις για την ισότητα των Ρομά και των ΛΟΑΔΜ+ που θα ακολουθήσουν εντός του φθινοπώρου. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί για το 2020 ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ενσωμάτωση και την ένταξη, μια νέα στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για το 2021, καθώς και εργασίες κατά του αντισημιτισμού.

Το εν λόγω σχέδιο δράσης προβλέπει μια σειρά μέτρων για την εντατικοποίηση της δράσης, την ενίσχυση της φωνής των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες, και την προσέγγιση φορέων σε όλα τα επίπεδα, σε μια κοινή προσπάθεια για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του ρατσισμού και τη δημιουργία μιας ζωής χωρίς ρατσισμό και διακρίσεις για όλους.

2. Ρατσισμός από μεμονωμένα άτομα — αντιμετώπιση των ζημιών που υφίστανται οι άνθρωποι και η κοινωνία

⁸ Τα αριθμητικά στοιχεία που αναφέρονται στο πλαίσιο βασίζονται στις ακόλουθες έρευνες του FRA: [Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις — κύρια αποτελέσματα \(2017\)](#), [Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις. Μουσουλμάνοι — Επιλεγμένα πορίσματα \(2017\)](#), [Εμπειρίες και αντιλήψεις για τον αντισημιτισμό — Δεύτερη έρευνα για τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων στην ΕΕ \(2018\)](#), [Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις. Ρομά — Επιλεγμένα πορίσματα \(2016\)](#), [Ζώντας ως μαύρος στην ΕΕ \(2018\)](#).

Συνολικά, το 3 % των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι υπέστησαν **ρατσιστική βία** κατά το προηγούμενο έτος, ενώ το 24 % βίωσαν **ρατσιστική παρενόχληση** κατά την ίδια περίοδο⁹. Σχεδόν το ήμισυ (47 %) των Εβραίων ερωτηθέντων ανησυχούν μήπως πέσουν θύματα αντισημιτικής λεκτικής προσβολής ή παρενόχλησης, ενώ πάνω από το ένα τρίτο (40 %) ανησυχούν μήπως δεχτούν σωματική επίθεση σε δημόσιους χώρους¹⁰. Ωστόσο, **η βία και η παρενόχληση με κίνητρο το μίσος** συχνά δεν καταγγέλλονται. Από τα στοιχεία της έρευνας του FRA για τα άτομα αφρικανικής καταγωγής προκύπτει, για παράδειγμα, ότι σχεδόν τα δύο τρίτα (64 %) των θυμάτων ρατσιστικής βίας δεν κατήγγειλαν το πλέον πρόσφατο περιστατικό που υπέστησαν στην αστυνομία ή σε άλλη οργάνωση ή υπηρεσία¹¹.

2.1. Αντιμετώπιση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων μέσω της νομοθεσίας: επανεξέταση και δράση

Επί του παρόντος, η δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο ρυθμίζεται από θεσπισμένο νομικό πλαίσιο της ΕΕ. Βασίζεται σε ορισμένες διατάξεις των Συνθηκών¹², καθώς και στις γενικές αρχές της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας, οι οποίες κατοχυρώνονται και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹³.

Μολονότι η καταπολέμηση του ρατσισμού απαιτεί αποφασιστική δράση σε πολλούς τομείς, η προστασία που παρέχει ο νόμος είναι ζωτικής σημασίας. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας από τις διακρίσεις απαιτεί πρωτίστως την αποτελεσματική εφαρμογή του νομικού πλαισίου, ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στην πράξη. Επίσης, πρέπει να μην υπάρχουν κενά στην προστασία αυτή. Πρόσφατα γεγονότα που κατέδειξαν την ύπαρξη φυλετικών εντάσεων προβληματίσαν για το αν η νομική προστασία κατά των φυλετικών ή εθνοτικών διακρίσεων εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Τούτο συνδέεται επίσης με προβληματισμούς όσον αφορά τη σχέση μεταξύ φορέων επιβολής του νόμου και μειονοτήτων (βλ. κατωτέρω ενότητα 2.2).

Η Επιτροπή θα προβεί σε **ολοκληρωμένη αξιολόγηση** του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, ώστε να προσδιορίσει πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί η εφαρμογή του, εάν εξακολουθεί να είναι κατάλληλο για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται, και κατά πόσον υπάρχουν κενά που πρέπει να καλυφθούν. Η αξιολόγηση θα βασιστεί στη διαρκή παρακολούθηση της μεταφοράς και εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, και ιδίως στον τακτικό διάλογο με τα κράτη μέλη, και στην επικείμενη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τη φυλετική ισότητα. Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων φορέων —ιδίως εκείνων που εκφράζουν τις ανησυχίες των ατόμων που πλήττονται από τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις— θα είναι επίσης σημαντικές για να προσδιοριστεί τι είναι αυτό που πρέπει να αλλάξει ώστε να μεγιστοποιηθεί η έκταση και ο αντίκτυπος της ενωσιακής δράσης.

Οδηγία για τη φυλετική ισότητα και φορείς ισότητας

Η οδηγία για τη φυλετική ισότητα¹⁴ έχει διαμορφώσει τη νομική προστασία κατά των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες.

⁹ FRA: [Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις — κύρια αποτελέσματα \(2017\)](#).

¹⁰ FRA: Εμπειρίες και αντιλήψεις για τον αντισημιτισμό — Δεύτερη έρευνα για τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων στην ΕΕ (2018).

¹¹ FRA: [Ζώντας ως μαύρος στην ΕΕ \(2018\)](#).

¹² Άρθρα 2 και 10 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣΕΕ), άρθρα 19 και 67 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

¹³ Ιδίως τα άρθρα 20 και 21.

¹⁴ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου.

Απαγορεύει τις άμεσες και έμμεσες διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στους τομείς της απασχόλησης και της εργασίας, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας — συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης— του κοινωνικού πλεονεκτήματος, καθώς και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό και της παροχής αυτών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Τα τελευταία χρόνια, η Επιτροπή έχει ενισχύσει την **παρακολούθηση της εφαρμογής** της οδηγίας. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στις διακρίσεις σε βάρος των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση. Το 2021, η Επιτροπή θα υποβάλει **έκθεση σχετικά με την εφαρμογή¹⁵ της οδηγίας και ενδεχομένως θα δώσει νομοθετική συνέχεια έως το 2022**. Η έκθεση θα αξιολογήσει τα διδάγματα που θα πρέπει να αντληθούν από την εφαρμογή της οδηγίας και θα εντοπίσει τυχόν κενά: ένας τομέας που πρέπει να εξεταστεί ειδικά στο πλαίσιο τυχόν νέας νομοθεσίας είναι η **επιβολή του νόμου¹⁶**. Η έκθεση θα συμβάλει επίσης στην επικαιροποίηση των εν εξελίξει δράσεων για την ιεράρχηση των **διαδικασιών επί παραβάσει** που έχουν σημαντικό αντίκτυπο.

Η οδηγία απαιτεί από όλα τα κράτη μέλη να ορίσουν έναν φορέα ο οποίος θα παρέχει ανεξάρτητη συνδρομή στα θύματα διακρίσεων, θα προωθεί την ισότητα, θα διεξάγει ανεξάρτητες έρευνες, και θα εκδίδει ανεξάρτητες εκθέσεις και συστάσεις. Αυτοί οι **φορείς ισότητας** είναι αναγκαίοι για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα και οι ομάδες που αντιμετωπίζουν διακρίσεις μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά τους, θα πρέπει δε να είναι σε θέση να εκτελούν αποτελεσματικά τα καθήκοντα που τους ανατίθενται βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ. Ωστόσο, το δίκαιο της ΕΕ παρέχει διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη όσον αφορά τις εξουσίες και τη λειτουργία των φορέων ισότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών φορέων ισότητας, τις οποίες η Επιτροπή επιδίωξε να μετριάσει το 2018 με μια σύσταση σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας¹⁷. Ο **ρόλος και η ανεξαρτησία των φορέων ισότητας** και η ενδεχόμενη ανάγκη νέας **νομοθεσίας για την ενίσχυση του ρόλου τους** θα αποτελέσουν σημαντικό θέμα στην έκθεση του 2021.

Η Επιτροπή προτρέπει επίσης τα κράτη μέλη να καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή **δικαστικών διαδικασιών στρατηγικής σημασίας¹⁸** σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας και σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς τους κανόνες. Οι δικαστικές διαδικασίες στρατηγικής σημασίας είναι καθοριστικές για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την προαγωγή της αποσαφήνισης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επί του παρόντος, η νομοθεσία της ΕΕ κατά των διακρίσεων, πέραν των τομέων της απασχόλησης, της επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης, ισχύει μόνο για το φύλο και τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή¹⁹. Δεν υφίσταται οριζόντια προσέγγιση που να καλύπτει

¹⁵ Η εν λόγω έκθεση θα υποβληθεί από κοινού με την έκθεση για την οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία.

¹⁶ Βλ. ενότητα 2.2 σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων από τις αρχές επιβολής του νόμου.

¹⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2018/951 της Επιτροπής, της 22ας Ιουνίου 2018, σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας.

¹⁸ Οι δικαστικές διαδικασίες στρατηγικής σημασίας χρησιμοποιούνται για την επιλογή κατάλληλων υποθέσεων (πρόσφορων για τη δημιουργία δικαστικού προηγούμενου) και την παραπομπή τους στο δικαστήριο με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος. Σκοπός είναι οι εν λόγω νομικές διαδικασίες να έχουν θετικό ευρύτερο αντίκτυπο στη νομοθεσία και την ανάπτυξη πολιτικής, καθώς και να δημιουργήσουν προηγούμενο για την έκβαση παρόμοιων υποθέσεων.

¹⁹ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, οδηγία 2004/113/ΕΚ του

όλους τους λόγους διακρίσεων. Για να καλυφθούν τα κενά στην προστασία έναντι κάθε μορφής διακρίσεων, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την επίτευξη της απαιτούμενης ομοφωνίας στο Συμβούλιο προκειμένου να εγκριθεί η **πρότασή της του 2008 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού**²⁰.

Απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και άλλα νομικά μέσα για την καταπολέμηση του ρατσισμού

Η **απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου**²¹ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι σοβαρές εκδηλώσεις ρατσισμού και ξενοφοβίας τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές, και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Η αποτελεσματική εφαρμογή αυτής της νομικής πράξης είναι καθοριστική προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ρητορική και τα εγκλήματα μίσους τυγχάνουν αποτελεσματικής ποινικής αντίδρασης και ότι τα θύματα των εγκλημάτων αναγνωρίζονται και διαθέτουν αποτελεσματικό μέσο έννομης προστασίας. Η απόφαση-πλαίσιο συμπληρώνεται από την **οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων**²², η οποία αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση της δικαιοσύνης, της προστασίας, και της στήριξης των θυμάτων εγκλημάτων μίσους και ρητορικής μίσους.

Από το 2014²³, η Επιτροπή παρακολουθεί τη μεταφορά της απόφασης-πλαισίου στα νομικά συστήματα των κρατών μελών της ΕΕ. Υπάρχει σοβαρός προβληματισμός σχετικά με τον βαθμό στον οποίο οι εθνικοί ποινικοί κώδικες ποινικοποιούν ορθά τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους. Η Επιτροπή θα καταβάλει κατά προτεραιότητα μια ολοκληρωμένη προσπάθεια για **την πλήρη και ορθή μεταφορά και εφαρμογή** της απόφασης-πλαισίου σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως όταν ο ορισμός της ρητορικής μίσους ή η ποινικοποίηση των εγκλημάτων μίσους δεν έχουν μεταφερθεί ορθά στο εθνικό δίκαιο και, όπου απαιτείται, θα κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει.

Ο ρατσισμός βιώνεται επίσης στο διαδίκτυο. Η απόφαση-πλαίσιο απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν τη δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους, λόγω χρώματος, θρησκείας, γενεαλογικών καταβολών ή εθνικής ή φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, ακόμη και όταν διαπράττεται στο διαδίκτυο. Ωστόσο, η **παράνομη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο** εξακολουθεί να αυξάνεται και η ρατσιστική ρητορική μίσους αποτελεί σύννηθες φαινόμενο²⁴.

Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών.

²⁰ COM(2008) 426 final.

²¹ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου. Η απόφαση-πλαίσιο απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν τη δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους, για λόγους φυλής, χρώματος, θρησκείας, γενεαλογικών καταβολών ή εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής (ακόμη και όταν διαπράττεται στο διαδίκτυο).

²² Η οδηγία 2012/29/ΕΕ απαιτεί από τα κράτη μέλη να μεριμνούν για τη δίκαιη και χωρίς διακρίσεις μεταχείριση των θυμάτων της εγκληματικότητας, με ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα εγκλημάτων που οφείλονται σε προκαταλήψεις ή διακρίσεις. Για τη σχέση μεταξύ της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων και της προστασίας από τα εγκλήματα μίσους βλ. το έγγραφο του 2017 σχετικά με τις βασικές αρχές στήριξης των θυμάτων: http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48874

²³ Την 1η Δεκεμβρίου 2014, η Επιτροπή απέκτησε εξουσίες εποπτείας της μεταφοράς των αποφάσεων-πλαισίων από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της εν λόγω νομικής πράξης. Επίσης, βλ. την έκθεση του 2014 της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου [COM(2014) 27 final].

²⁴ Το Ευρωβαρόμετρο που διεξήχθη το 2016 έδειξε ότι σχεδόν οι μισοί από τους ανθρώπους που ανταλλάσσουν απόψεις στο διαδίκτυο διστάζουν να συμμετάσχουν σε διαδικτυακές συζητήσεις λόγω

Πριν από τέσσερα χρόνια, η Επιτροπή δρομολόγησε τον κώδικα δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, με εθελοντική δέσμευση των πλατφορμών τεχνολογίας των πληροφοριών (ΤΠ) για επανεξέταση και, εφόσον είναι αναγκαίο, αφαίρεση παράνομου περιεχομένου ρητορικής μίσους²⁵. Η πέμπτη αξιολόγηση του κώδικα δείχνει ότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την εξάλειψη της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο²⁶, ενώ πρέπει ακόμη να σημειωθούν βελτιώσεις στις πλατφόρμες όσον αφορά τη διαφάνεια και την ενημέρωση των χρηστών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με εταιρείες ΤΠ και να επεκτείνει τις προσπάθειες αυτές σε άλλες πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρησιμοποιούνται κυρίως από παιδιά και εφήβους, ενώ θα εξακολουθήσει επίσης να προωθεί πρακτικά μέτρα για την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και την προώθηση της αποδοχής της πολυμορφίας.

Ένα επόμενο βήμα θα γίνει με τη **νομοθετική πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες**, η οποία αναμένεται να αυξήσει και να εναρμονίσει τις αρμοδιότητες των επιγραμμικών πλατφορμών και των παρόχων υπηρεσιών πληροφοριών και να ενισχύσει την εποπτεία των πολιτικών για το περιεχόμενο των πλατφορμών στην ΕΕ²⁷. Οι επιλογές που εξετάζονται περιλαμβάνουν υποχρεώσεις για τη θέση σε εφαρμογή συστημάτων κοινοποίησης και δράσης, καθώς και υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων και διαφάνειας που απαιτούν από τις πλατφόρμες να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν το παράνομο περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένης της ρητορικής μίσους. Με τον τρόπο αυτό όχι μόνο θα προωθηθούν πολιτικές ελέγχου του περιεχομένου που διαφυλάσσουν την ελευθερία της έκφρασης στο διαδίκτυο, αλλά θα παρασχεθεί και μια βάση για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την έκταση και τα είδη ρατσιστικής ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, βοηθώντας την κοινωνία των πολιτών και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να διαμορφώσουν πολιτικές που στοχεύουν αποτελεσματικά τον ρατσισμό.

Στο πλαίσιο του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο, η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και τις εταιρείες του διαδικτύου για την κατάρτιση καταλόγου αναφοράς απαγορευμένων βίαιων εξτρεμιστικών συμβόλων και ομάδων που θα χρησιμοποιείται σε εθελοντική βάση για την τεκμηρίωση των πολιτικών τους για τον έλεγχο του περιεχομένου. Πρόκειται να παρουσιαστεί στην υπουργική διάσκεψη του Φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο τον Δεκέμβριο του 2020.

Η **οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων**²⁸ καθορίζει απαιτήσεις για την προστασία των χρηστών υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων και πλατφορμών ανταλλαγής

μίσους και απειλών: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/media-pluralism-and-democracy-special-eurobarometer-452>

²⁵ Η πείρα που αποκτήθηκε στο πλαίσιο του κώδικα δεοντολογίας συνέβαλε στο έργο της Επιτροπής όσον αφορά τη σύσταση της 1ης Μαρτίου 2018 σχετικά με μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο (C (2018) 1177).

²⁶ Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας διαδικασίας παρακολούθησης που δημοσίευσε η Επιτροπή στα τέλη Ιουνίου 2020, οι εταιρείες ΤΠ αξιολογούν το 90 % του επισημασμένου περιεχομένου εντός 24 ωρών και αφαιρούν το 71 % του περιεχομένου που θεωρείται παράνομη ρητορική μίσους. Περισσότερες λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αναφέρθηκε μίσος, είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/codeofconduct_2020_factsheet_12.pdf

²⁷ Ανακοίνωση για τη **Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης** - COM (2020) 67

²⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 της 14ης Νοεμβρίου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων). Η οδηγία ενθαρρύνει τη χρήση της συρρύθμισης και της αυτορρύθμισης, στον βαθμό που επιτρέπεται από τα νομικά συστήματα των κρατών μελών.

βίντεο από την υποκίνηση βίας ή μίσους, καθώς και από οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις που εισάγουν διακρίσεις. Υποχρεώνει επίσης τις πλατφόρμες ανταλλαγής βίντεο να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των χρηστών από ρατσιστικό και ξενοφοβικό περιεχόμενο.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι κάθε μέτρο που περιορίζει το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης πρέπει να τηρεί τις απαιτήσεις των άρθρων 11 και 52 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, κατά περίπτωση, και τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών.

Η Επιτροπή:

- θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τη φυλετική ισότητα το 2021·
- θα παρουσιάσει, έως το 2022, τυχόν απαιτούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των ελλείψεων, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση του ρόλου και της ανεξαρτησίας των φορέων ισότητας·
- θα διασφαλίσει την πλήρη και ορθή μεταφορά και εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία σε ολόκληρη την ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω διαδικασιών επί παραβάσει.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη:

- να διασφαλίσουν την πλήρη μεταφορά και την ορθή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ στα κράτη μέλη·
- να καταλήξουν ταχέως σε συμφωνία σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής του 2008 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

2.2. Πέραν της ενωσιακής νομοθεσίας - κάνουμε περισσότερα για την καταπολέμηση του ρατσισμού στην καθημερινή ζωή

Καταπολέμηση των διακρίσεων από τις αρχές επιβολής του νόμου

Η αποτελεσματική αστυνόμευση και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων λειτουργούν συμπληρωματικά. Οι αρχές επιβολής του νόμου είναι βασικοί παράγοντες για τη διασφάλιση της τήρησης της νομοθεσίας και της κατοχύρωσης της ασφάλειας. Η αναγνώριση της πολυμορφίας και η διασφάλιση δίκαιης επιβολής του νόμου είναι ουσιαστικής σημασίας για την καταπολέμηση του ρατσισμού. Ωστόσο, οι αναφορές διακρίσεων γίνονται σε μακροχρόνια βάση: ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) έχει συμπεριλάβει στην έρευνά του την παράνομη κατάρτιση προφίλ και την αστυνομική δράση²⁹. Οι διακρίσεις αυτές μπορούν να βλάψουν την εμπιστοσύνη στις αρχές και να οδηγήσουν σε άλλα αρνητικά αποτελέσματα, όπως η ελλιπής καταγγελία εγκλημάτων και η αντίσταση στη δημόσια εξουσία.

Οργανισμοί της ΕΕ, όπως ο FRA και ο Οργανισμός για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) έχουν ήδη συνεισφέρει σημαντικούς πόρους³⁰ για την ενίσχυση της ικανότητας των κρατών μελών να διασφαλίζουν τον σεβασμό των θεμελιωδών

²⁹ Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μειονότητες και τις διακρίσεις - κύρια αποτελέσματα (2017)

³⁰ Βλέπε, για παράδειγμα, επισκόπηση των πόρων και των πρωτοβουλιών για τη στήριξη των προγραμμάτων κατάρτισης σε θέματα εγκλημάτων μίσους στα κράτη μέλη της ΕΕ, που διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43147

δικαιωμάτων και αρχών από τους κρατικούς φορείς, ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων. Οι διεθνείς οργανισμοί συνέβαλαν επίσης στην επίτευξη του στόχου αυτού³¹.

Η κατάρτιση προφίλ χρησιμοποιείται συνήθως και νομίμως από τα όργανα επιβολής του νόμου για την πρόληψη, τη διερεύνηση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων. Ωστόσο, η **κατάρτιση προφίλ που έχει ως αποτέλεσμα διακρίσεις**³² με βάση ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως δεδομένα που αποκαλύπτουν φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, είναι παράνομη³³. Τον Ιούλιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης απήρθησε ειδική προειδοποίηση κατά της κατάρτισης προφίλ με βάση τα φυλετικά χαρακτηριστικά³⁴.

Μέσω της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας, η Επιτροπή θα στηρίζει τα κράτη μέλη στην πρόληψη συμπεριφορών που εισάγουν διακρίσεις στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, στην ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων για τη διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων μίσους και στην εξασφάλιση δίκαιης και κατάλληλης μεταχείρισης των θυμάτων³⁵. Στο πλαίσιο αυτό θα περιλαμβάνεται χαρτογράφηση των κυριότερων κενών και αναγκών στα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και δράσεις κατάρτισης για τον εντοπισμό και τη δίωξη των εγκλημάτων μίσους. Ο FRA θα κληθεί να συλλέξει και να διαδώσει ορθές πρακτικές για την προώθηση της **δίκαιης αστυνόμευσης**, με βάση το υφιστάμενο εγχειρίδιο κατάρτισης³⁶ και τον οδηγό για την πρόληψη της παράνομης κατάρτισης προφίλ³⁷. Ο Οργανισμός θα πρέπει επίσης να συνεχίσει να συλλέγει και να δημοσιεύει δεδομένα σχετικά με τη στάση της αστυνομίας έναντι των μειονοτήτων. Ο CEPOL θα πρέπει να εντείνει τις εργασίες του σε σχέση με ολοκληρωμένα πακέτα κατάρτισης που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δεοντολογία και τον ρατσισμό, και να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη δίκαιη και χωρίς διακρίσεις αστυνόμευση μεταξύ των μεσαίων και ανωτέρων στελεχών της αστυνομίας και των εκπροσώπων των αρχών επιβολής του νόμου³⁸.

³¹ Συμβούλιο της Ευρώπης· ΟΑΣΕ Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

³² Η «κατάρτιση προφίλ» περιλαμβάνει την κατηγοριοποίηση των ατόμων ανάλογα με τα (αντιληπτά) προσωπικά χαρακτηριστικά τους, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, το χρώμα του δέρματος, τη θρησκεία ή την ιθαγένειά τους. Ενώ οι αστυνομικοί μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά αυτά όταν σταματούν ένα άτομο, δεν μπορούν να χρησιμοποιούν κανένα από αυτά τα χαρακτηριστικά ως μοναδικό ή κύριο κριτήριο για να σταματήσουν το άτομο. Η κατάρτιση προφίλ που βασίζεται αποκλειστικά ή κυρίως σε ένα ή περισσότερα προστατευόμενα χαρακτηριστικά συνιστά άμεση διάκριση και, ως εκ τούτου, παραβιάζει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ατόμου και είναι παράνομη (FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#)).

³³ Άρθρο 11 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων.

³⁴ Βλ.: <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-warns-against-racial-profiling-in-policing-and-calls-for-a-systemic-response-to-address-racism-in-all-areas>

³⁵ Ιδίως μέσω του νέου άξονα δράσης που αναπτύχθηκε από την ομάδα εργασίας της Επιτροπής για την κατάρτιση σε θέματα εγκλημάτων μίσους και την ανάπτυξη ικανοτήτων των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου.

³⁶ FRA (2013), [Fundamental rights-based police training – A manual for police trainers](#).

³⁷ FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#).

³⁸ Για παράδειγμα, η Διάσκεψη Αρχηγών της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας. Ενδέχεται επίσης να οργανωθεί από τον CEPOL θερινή ακαδημία για τα μεσαία και τα μελλοντικά ηγετικά στελέχη της αστυνομίας.

Η **ανεπαρκής καταγγελία** εγκλημάτων μίσους με ρατσιστικό κίνητρο³⁹ αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την επιβολή του νόμου και τη χάραξη πολιτικής. Η πρόσφατη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων⁴⁰ αναγνωρίζει ότι τα θύματα εγκληματικών πράξεων που ανήκουν σε μειονεκτούσες ή ευάλωτες κοινότητες ή μειονότητες μπορεί να έχουν χαμηλή εμπιστοσύνη στις δημόσιες αρχές, γεγονός που τα εμποδίζει να καταγγέλλουν εγκλήματα. Ένα ασφαλές περιβάλλον για την καταγγελία εγκληματικών πράξεων από τα θύματα αποτελεί μία από τις πέντε βασικές προτεραιότητες της στρατηγικής. Η πολυμορφία του προσωπικού των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και η αστυνόμευση χωρίς διακρίσεις μπορούν να ενισχύσουν το επίπεδο εμπιστοσύνης στις αρχές επιβολής του νόμου και, ως εκ τούτου, να βελτιώσουν την καταγγελία εγκλημάτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) ενθάρρυνε σθεναρά τα κράτη μέλη να αναπτύξουν διαδικασίες πρόσληψης που θα διασφαλίζουν ότι η σύνθεση της αστυνομίας αντικατοπτρίζει την πολυμορφία του πληθυσμού, καθώς και πλαίσια διαλόγου μεταξύ της αστυνομίας και των μελών μειονοτικών ομάδων. Η εμπιστοσύνη είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση της συνεργασίας όλων και, ως εκ τούτου, της αποτελεσματικής επιβολής του νόμου. Η υφιστάμενη ομάδα εργασίας για την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους, τη συλλογή δεδομένων και την ενθάρρυνση της υποβολής καταγγελιών θα **αναπτύξει βασικές κατευθυντήριες αρχές** σχετικά με τον τρόπο ενθάρρυνσης των θυμάτων να καταγγέλλουν εγκλήματα μίσους, ενώ ο FRA θα εκδώσει έκθεση σχετικά με την **ενθάρρυνση της καταγγελίας εγκλημάτων μίσους** το 2021.

Προστασία και ασφάλεια

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για την απαγόρευση των ρατσιστικών ομάδων και των συμβόλων τους, συχνά στο πλαίσιο της νομοθεσίας για τα εγκλήματα μίσους, τη ρητορική μίσους ή την τρομοκρατία, ή έχουν θεσπίσει ποινικές κυρώσεις που συνδέονται με την άρνηση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και/ή τη ναζιστική και φασιστική περίοδο, καθώς και με την προπαγάνδα για τρομοκρατικές ομάδες. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη ώστε να διαμορφωθεί μια βελτιωμένη κοινή αντίληψη σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των βίαιων εξτρεμιστικών ομάδων. Αυτό περιλαμβάνει την υποβολή μιας **χαρτογράφησης των εθνικών αντιδράσεων** στον βίαιο εξτρεμισμό στις αρμόδιες ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, τον Νοέμβριο του 2020. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη θα συνεχιστεί ο εντοπισμός κενών, βέλτιστων πρακτικών και συστάσεων για την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού, που θα παρουσιαστούν στις αρχές του 2021.

Πρέπει να διασφαλιστεί καλύτερη προστασία των χώρων όπου συγκεντρώνονται άνθρωποι. Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του 2017 για τη στήριξη της προστασίας των δημόσιων χώρων⁴¹, η Επιτροπή ενέτεινε τις προσπάθειές της, αν και το θέμα αυτό υπάγεται κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα τελευταία χρόνια, τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, διάφορες τρομοκρατικές επιθέσεις είχαν ως στόχο ανθρώπους σε χώρους

³⁹ Σύμφωνα με τη [δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μειονότητες και τις διακρίσεις - κύρια αποτελέσματα](#) (2017), το 28 % των ερωτηθέντων που αντιμετώπισαν σωματικές επιθέσεις με κίνητρο το μίσος κατήγγειλαν το πιο πρόσφατο περιστατικό βίας με κίνητρο το μίσος κατά τα πέντε έτη πριν από την έρευνα, στην αστυνομία ή σε άλλο οργανισμό ή υπηρεσία. Στους λόγους για την ανεπαρκή καταγγελία που εντοπίστηκαν στις έρευνες του FRA περιλαμβάνονται η αίσθηση ότι η καταγγελία δεν θα άλλαζε τίποτα (34 %) και η έλλειψη εμπιστοσύνης ή ο φόβος για την αστυνομία (28 %). FRA (2018), [Being Black in the EU](#).

⁴⁰ COM(2020) 258 final.

⁴¹ COM (2017) 612 final. Η Επιτροπή παρέχει μια πλατφόρμα ανταλλαγής ορθών πρακτικών στο φόρουμ της ΕΕ για την προστασία των δημόσιων χώρων και χορηγεί χρηματοδότηση για την προστασία των δημόσιων χώρων.

λατρείας, συχνά λόγω φυλετικού μίσους⁴². Στη **στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας**⁴³ εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή θα συνεργαστεί τόσο με τον ιδιωτικό τομέα όσο και με τις περιφερειακές και τοπικές αρχές για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους πολίτες σε δημόσιους χώρους.

Κίνδυνοι στις νέες τεχνολογίες

Μεταξύ των πολλών ευκαιριών που προσφέρουν, η ψηφιακή μετάβαση και η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση της καταπολέμησης του ρατσισμού. Αλλά μπορούν επίσης να δημιουργήσουν νέες προκλήσεις για τη φυλετική ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς και την ισότητα των ευκαιριών γενικότερα, αν δεν είναι επαρκώς και κατάλληλα σχεδιασμένες. Η Λευκή Βίβλος της Επιτροπής για την τεχνητή νοημοσύνη (TN)⁴⁴ περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο ορισμένες χρήσεις αυτής της ταχέως αναπτυσσόμενης τεχνολογίας συνεπάγονται ορισμένους δυνητικούς κινδύνους. Η χρήση αλγορίθμων μπορεί να διαιωνίσει ή ακόμη και να τονώσει φυλετικές προκαταλήψεις εάν τα δεδομένα για την εκπαίδευση αλγορίθμων δεν αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία της κοινωνίας της ΕΕ.

Για παράδειγμα, μελέτες έχουν καταδείξει ότι οι αλγόριθμοι αναγνώρισης προσώπου που βασίζονται στην TN μπορούν να εμφανίζουν υψηλά ποσοστά εσφαλμένης ταξινόμησης όταν χρησιμοποιούνται σε ορισμένες δημογραφικές ομάδες, όπως οι γυναίκες και τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες⁴⁵. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένα αποτελέσματα και τελικά σε διακρίσεις⁴⁶. Η Επιτροπή και ο οργανισμός EU-LISA αναπτύσσουν τεχνολογίες αναγνώρισης προσώπου προς χρήση στα μεγάλα συστήματα ΤΠ της ΕΕ για τη διαχείριση των συνόρων και την ασφάλεια⁴⁷.

Οι κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων περιέχουν ήδη ορισμένες διασφαλίσεις όσον αφορά την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων με σκοπό τη μοναδική ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου. Με την επικείμενη **πρόταση για ένα οριζόντιο νομοθετικό πλαίσιο για την TN** θα αντιμετωπιστεί ειδικά ο κίνδυνος σφαλμάτων και διακρίσεων που ενέχουν τα συστήματα TN. Αναμένεται να προταθούν ειδικές απαιτήσεις για την ποιότητα των συνόλων δεδομένων κατάρτισης και των διαδικασιών δοκιμής για τον εντοπισμό και τη διόρθωση των σφαλμάτων, οι οποίες θα συμβάλουν στην έγκαιρη πρόληψη των αρνητικών διακρίσεων και στη διασφάλιση συνεχούς παρακολούθησης και επαγρύπνησης για τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία για την ισότητα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της TN. Η εξ αποστάσεως βιομετρική ταυτοποίηση και άλλες παρεμβατικές τεχνολογίες επιτήρησης θα μπορούσαν να εξεταστούν μεταξύ των εφαρμογών TN υψηλού κινδύνου που θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες απαιτήσεις και να υποβάλλονται σε εκ των προτέρων αξιολόγηση της συμμόρφωσης.

⁴² Για παράδειγμα, οι επιθέσεις σε τζαμί του Christchurch της Νέας Ζηλανδίας, τον Μάρτιο του 2019, οι επιθέσεις σε εκκλησίες στη Σρι Λάνκα, τον Απρίλιο του 2019 ή οι πυροβολισμοί σε συναγωγή του Halle της Γερμανίας, τον Οκτώβριο του 2019.

⁴³ COM(2020) 605 final.

⁴⁴ Λευκή Βίβλος της Επιτροπής για την τεχνητή νοημοσύνη - Η Ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης [COM(2020) 65 final].

⁴⁵ Βλ. [«Gender Shades: Intersectional Accuracy Disparities in Commercial Gender Classification»](#).

⁴⁶ Βλ. FRA, [«Τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου: ζητήματα θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου»](#).

⁴⁷ Τούτο θα βασιστεί σε υφιστάμενες εργασίες του Κοινού Κέντρου Ερευνών. Το πρωτόκολλο θα αναπτυχθεί αρχικά για το μελλοντικό κοινό σύστημα αντιστοίχισης βιομετρικών δεδομένων, στο πλαίσιο του συστήματος εισόδου/εξόδου, και θα επεκταθεί στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν σε μεταγενέστερο στάδιο.

Απασχόληση, εκπαίδευση, υγεία και στέγαση

Παρά το προηγμένο νομικό πλαίσιο κατά των διακρίσεων, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση ενώ η νομοθεσία πρέπει να υποστηρίζεται από μέτρα πολιτικής. Στις περιπτώσεις που η νομική προστασία δεν επαρκεί, η Επιτροπή θα καταπολεμήσει τον ρατσισμό μέσω επίσης προγραμμάτων πολιτικής και χρηματοδότησης.

Ο **ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων** αποσκοπεί στην εξασφάλιση δικαιοσύνης στην καθημερινή ζωή όλων των πολιτών, είτε εκπαιδεύονται είτε εργάζονται, είτε αναζητούν εργασία είτε έχουν συνταξιοδοτηθεί· είτε ζουν σε πόλη είτε ζουν σε αγροτική περιοχή· ανεξάρτητα από οποιαδήποτε προσωπικά χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής. Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων - που θα υποβληθεί από την Επιτροπή το 2021 - θα στηρίξει περαιτέρω την ισότητα στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων και για τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες⁴⁸. Επίσης, το 2021, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια **Εγγύηση για τα Παιδιά** με στόχο την εξασφάλιση καλύτερης κοινωνικής ένταξης όλων των παιδιών που έχουν ανάγκη και τη διασφάλιση της πρόσβασής τους σε βασικές υπηρεσίες.

Η ευημερία και ο κοινωνικός χαρακτήρας της Ευρώπης εξαρτώνται από όλους εμάς. Ωστόσο, η κρίση της νόσου COVID-19 έχει αποκαλύψει ή και επιδεινώσει τις ανισότητες. Αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει το **Next Generation EU** και το **μέσο τεχνικής υποστήριξης** για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει ότι η στήριξη σε τομείς όπως η αγορά εργασίας, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η κοινωνική προστασία, η υγειονομική περίθαλψη και η στέγαση συμβάλλουν στην ισότητα.

Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, τα κονδύλια της ΕΕ θα στηρίξουν τις προσπάθειες των κρατών μελών για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης⁴⁹ με την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Τα κονδύλια της ΕΕ θα προωθήσουν την ανάπτυξη υποδομών και την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, την υγειονομική και κοινωνική μέριμνα, τη στέγαση και τις υψηλής ποιότητας, χωρίς διαχωρισμούς και χωρίς αποκλεισμούς υπηρεσίες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, για όλους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες.

- Απασχόληση

Στον τομέα της απασχόλησης, απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, αναπηρίας, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού και θρησκείας ή πεποιθήσεων. Παρόλα αυτά, οι διακρίσεις στην εργασία ή κατά την αναζήτηση εργασίας είναι σύνηθες φαινόμενο που μπορεί να λάβει πολλές εκφάνσεις και να θίξει ορισμένες ομάδες περισσότερο από άλλες⁵⁰. Τα άτομα αφρικανικής καταγωγής, για παράδειγμα,

⁴⁸ Ανακοίνωση με τίτλο «[Μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις](#)», COM(2020) 14 final.

⁴⁹ Ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Στο πλαίσιο του προτεινόμενου ΕΚΤ+, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον το 25 % της χρηματοδότησης του ΕΚΤ+ σε μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και σε όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Η φιλοδοξία για τη στήριξη των πλέον ευάλωτων ατόμων εκφράζεται με συνολικό στόχο της τάξης του 4 %. Εκτός από τον ειδικό στόχο του ΕΚΤ+, πολλά άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

⁵⁰ Βλ. FRA (2017a) και FRA (2017b). Για παράδειγμα, όταν ρωτήθηκαν σχετικά με τις εμπειρίες τους κατά τους 12 μήνες πριν από την έρευνα, το 13 % των Μουσουλμάνων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο δήλωσαν ότι αισθάνονται πως υφίστανται διακρίσεις κατά την αναζήτηση εργασίας. Παρόμοιες εμπειρίες

βιώνουν μια ιδιαίτερα έντονη αποσύνδεση μεταξύ της ποιότητας της απασχόλησής τους και του εκπαιδευτικού τους επιπέδου, γεγονός που μεταφράζεται σε χαμηλότερο ποσοστό αμειβόμενης εργασίας μεταξύ των ατόμων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό⁵¹. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι υποψήφιοι και οι υποψήφιες που χαρακτηρίζονται ανοικτά στο βιογραφικό τους σημείωμα ως Μουσουλμάνοι και Μουσουλμάνες λαμβάνουν λιγότερες προσκλήσεις για συνεντεύξεις σε σχέση με υποψήφιους και υποψήφιες με τα ίδια προσόντα αλλά με ένα θρησκευτικά ουδέτερο βιογραφικό σημείωμα⁵². Υπάρχει επίσης πολύ υψηλότερο ποσοστό νέων βορειοαφρικανικής προέλευσης, αφρικανικής καταγωγής ή από κοινότητες Ρομά που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό⁵³. Οι προκλήσεις ενδέχεται να επιδεινωθούν με την κρίση της COVID-19, καθώς η οικονομική κάμψη τείνει να εντείνει τις ανισότητες. Από την άποψη αυτή, είναι καίριας σημασίας η πλήρης εφαρμογή και επιβολή των ισχυουσών νομικών πράξεων. Το σχέδιο δράσης για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων θα συμβάλει επίσης στην καλύτερη αντιμετώπιση των διακρίσεων στον τομέα της απασχόλησης.

Επιπλέον, η απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων καθιστά ευκολότερη την εξεύρεση εργασίας, τη διατήρηση της εργασίας και την αντιμετώπιση των μεταβάσεων μεταξύ θέσεων εργασίας. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να υπάρχει ίση πρόσβαση σε πρόσθετες ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, καθώς και άλλων λόγων διακρίσεων. Η Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα ένα **ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων**⁵⁴ με ακρογωνιαίο λίθο την κοινωνική δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένης **σύστασης του Συμβουλίου για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση** (EEK), στην οποία υπογραμμίζεται ότι τα προγράμματα EEK δεν θα πρέπει να εισάγουν αποκλεισμούς σε βάρος ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες⁵⁵. Οι νέοι από μειονεκτούσες ομάδες, όπως οι νέοι με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες ή οι νέοι μετανάστες, αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια στην είσοδο στην αγορά εργασίας. Στις **ενισχυμένες Εγγυήσεις για τη Νεολαία** αναγνωρίζεται το πρόβλημα αυτό και συνιστάται στα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειες προσέγγισης των πλέον ευάλωτων νέων και να δώσουν τη δέουσα προσοχή σε όλες τις μορφές των διακρίσεων⁵⁶. Το **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης** (ΔΥΑ) θα διερευνήσει προσεγγίσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης σε ολόκληρη την ΕΕ και θα προωθήσει την αμοιβαία μάθηση στη βάση αυτή⁵⁷. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις, και η κοινωνική οικονομία γενικότερα, μπορούν επίσης να πρωτοστατήσουν στο κίνημα κατά των φυλετικών ανισοτήτων· ο ρόλος τους θα εξεταστεί

διακρίσεων κατά την αναζήτηση εργασίας αναφέρθηκαν από το 16 % των Ρομά και το 15 % των Βορειοαφρικανών και Βορειοαφρικανίδων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο.

⁵¹ FRA (2018), [Being Black in the EU](#) (Ζώντας ως μαύρος στην ΕΕ).

⁵² Βλ. το ερευνητικό έργο «Ανάπτυξη, ισότητα ευκαιριών, μετανάστευση και αγορές» (GEMM) του προγράμματος «Ορίζων 2020»: <http://gemm2020.eu/>

⁵³ Για παράδειγμα, έως και το 76 % των νέων αφρικανικής καταγωγής στην Αυστρία βρίσκεται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, έναντι 8 % του γενικού πληθυσμού (FRA (2018), [Being Black in the EU](#)).

⁵⁴ Ανακοίνωση «[Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα](#)» (COM(2020) 274 final).

⁵⁵ COM(2020) 275 final.

⁵⁶ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία (COM(2020)277 final).

⁵⁷ Ανακοίνωση «Στήριξη της απασχόλησης των νέων: Γέφυρα προς την απασχόληση για την επόμενη γενιά» (COM(2020) 276 final).

στο **Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία** που θα υποβληθεί από την Επιτροπή το 2021.

- **Εκπαίδευση**

Σύμφωνα με την οδηγία για τη φυλετική ισότητα, όλα τα παιδιά ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής πρέπει να έχουν ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καταρτίζονται ώστε να συνεργάζονται με όλα τα παιδιά και να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών από διαφορετικά περιβάλλοντα, μεταξύ άλλων και σε θέματα που σχετίζονται με τις φυλετικές διακρίσεις. Τα σχολεία θα πρέπει να αποτελούν ασφαλή καταφύγια, απαλλαγμένα από εκφοβισμό, ρατσισμό και διακρίσεις. Τα παιδιά θα πρέπει να διδάσκονται από νωρίς την ισότητα, τον σεβασμό και την αποδοχή όλων και να ενδυναμώνονται ώστε να προωθούν τις αξίες αυτές μεταξύ των συνομηλίκων τους καθώς και στις κοινότητές τους⁵⁸.

Τα κράτη μέλη είναι μεν αρμόδια για το περιεχόμενο και την οργάνωση των οικείων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, όμως η ενίσχυση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της συνεργασίας στην ΕΕ. Η ένταξη και η δικαιοσύνη στην εκπαίδευση θα είναι μεταξύ των διαστάσεων προτεραιότητας του **Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης**. Αυτή η επιτακτική ανάγκη για ένταξη και δικαιοσύνη ισχύει εξίσου για την ψηφιακή μάθηση και εκπαίδευση, στο πλαίσιο του επικαιροποιημένου **σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση** που πρόκειται να υποβληθεί εφέτος. Το 2021, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία θα περιλαμβάνει δράσεις για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Τα σχολεία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη μείωση των φυλετικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων μεταξύ των παιδιών.

Οι νέοι και οι νέες μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, συγκέντρωσε τις απόψεις νεαρών Ευρωπαίων μέσω της διαδικασίας του διαλόγου της ΕΕ με τη νεολαία, η οποία κατέληξε στον καθορισμό 11 ευρωπαϊκών στόχων για τη νεολαία⁵⁹. Παρουσιάζουν το όραμα μιας Ευρώπης που προσφέρει στους νέους και τις νέες τη δυνατότητα να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να προωθήσουν την ισότητα και κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς.

Το πρόγραμμα **Erasmus+** χρηματοδοτεί έργα που συμβάλλουν στην ένταξη ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες⁶⁰. Ομοίως, το **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης** μπορεί να προωθήσει δραστηριότητες αλληλεγγύης που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων, καθώς και στην ευρεία συμμετοχή⁶¹. Στο πλαίσιο των μελλοντικών προγραμμάτων⁶² θα πραγματοποιηθούν προσπάθειες υπέρ της κοινωνικής ένταξης και της βελτίωσης της προσέγγισης των ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των φραγμών που ορθώνονται μπροστά από

⁵⁸ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-10-key-topics-combating-racism-a/16808b75f7>.

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals> · Οι στόχοι αυτοί αποτελούν μέρος της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία 2019-2027.

⁶⁰ Από το 2014 μέχρι σήμερα, το Erasmus+ έχει προσφέρει στήριξη σε περίπου 26 000 έργα (στα οποία έχουν συμμετάσχει περισσότερα από 708 000 άτομα) που αφορούν θέματα όπως η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων, ο διαπολιτισμικός/διαθρησκευτικός διάλογος και η ένταξη.

⁶¹ Από το 2018, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης έχει προσφέρει στήριξη σε 2 100 έργα σχετικά με τέτοια θέματα, στα οποία έχουν συμμετάσχει άνω των 14 500 νέων.

⁶² Η στρατηγική θα καλύπτει όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Θα τεθεί σε εφαρμογή καθ' όλη τη διάρκεια των μελλοντικών προγραμμάτων «Erasmus+» και «Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης».

υποεκπροσωπούμενες ομάδες και μειονότητες όσον αφορά την πρόσβαση στις δυνατότητες που προσφέρουν τα προγράμματα, καθώς και με τον εξοπλισμό των διοργανωτών και των διοργανωτριών των έργων και όσων συμμετέχουν σε αυτά ώστε να αλληλεπιδρούν με ευαισθησία με άτομα από διαφορετικά περιβάλλοντα.

Το **Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση**⁶³ θα υποστηρίξει τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών, των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και της ευρύτερης κοινότητας όλων των ηλικιακών ομάδων για την αντιμετώπιση των πολωτικών συζητήσεων και του στιγματιστικού λόγου στις σχολικές αίθουσες.

- **Τομέας της υγείας**

Η κρίση της νόσου COVID-19 κατέδειξε⁶⁴ τις συνέπειες των υφιστάμενων ανισοτήτων στον τομέα της υγείας σε βάρος των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες⁶⁵. Ο ρατσισμός προκαλεί τραυματικές εμπειρίες και μπορεί, ως εκ τούτου, να επηρεάσει και την ψυχική υγεία των ανθρώπων. Το νέο **πρόγραμμα EU4Health** και το Ευρωπαϊκό σχέδιο για την καταπολέμηση του καρκίνου θα αντιμετωπίσουν τις ανισότητες στον τομέα της υγείας λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των διαφόρων ομάδων. Οι ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα της υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ και οι συζητήσεις με τις οργανώσεις ασθενών και την κοινωνία των πολιτών θα συμβάλουν στη υιοθέτηση μιας προσέγγισης με επίκεντρο τους ασθενείς η οποία θα λαμβάνει υπόψη και τις ειδικές ανάγκες των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Η **Πλατφόρμα για την Πολιτική Υγείας της ΕΕ**⁶⁶ θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη μείωση των ανισοτήτων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και θα μεταφέρει τις προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών στους αρμόδιους και τις αρμόδιες για τη χάραξη της πολιτικής στον τομέα της υγείας σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Θα ανατεθεί στη **συντονιστική ομάδα της Επιτροπής για την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη των ασθενειών και τη διαχείριση των μη μεταδοτικών ασθενειών**⁶⁷ να επιλέξει βέλτιστες πρακτικές για την ένταξη των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες στις στρατηγικές πρόληψης σε θέματα υγείας, οι οποίες θα κλιμακωθούν με στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Πρόσθετα ερευνητικά έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «**Ορίζων Ευρώπη**» θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν στις εργασίες αυτές. Θα πρέπει να διεξαχθεί έρευνα σχετικά με τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που είναι καθοριστικοί για την υγεία από τη φυλετική σκοπιά.

⁶³ Βλ. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran_en

⁶⁴ Βλ. «The COVID-19 pandemic: power and privilege, gentrification, and urban environmental justice in the global north» (Η πανδημία της COVID-19: ισχύς και προνόμια, αστικός εξευγενισμός και αστική περιβαλλοντική δικαιοσύνη στον παγκόσμιο Βορρά), Cities & Health and National Center for Immunization and Respiratory Diseases (NCIRD).

⁶⁵ Σύμφωνα με την έρευνα του FRA EU-MIDIS II, οι γυναίκες Ρομά ηλικίας 50 ετών και άνω χαρακτήρισαν την κατάσταση της υγείας τους ως «κακή» ή «πολύ κακή» σε ποσοστό σχεδόν διπλάσιο από ό,τι οι γυναίκες που δεν είναι Ρομά (55 % και 29 % αντίστοιχα).

⁶⁶ Η Πλατφόρμα για την Πολιτική Υγείας της ΕΕ (<https://webgate.ec.europa.eu/hpf/>) είναι ένα διαδραστικό εργαλείο για την προώθηση του διαλόγου σχετικά με θέματα δημόσιας υγείας και για ανταλλαγή γνώσεων και ορθών πρακτικών. Συγκεντρώνει 7 000 καταχωρισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, ομάδες και ενδιαφερόμενους φορείς που έχουν κληθεί να ανταλλάσσουν απόψεις μεταξύ τους και με την Επιτροπή, να συγκεντρώνουν την εμπειρογνωσία τους σε κοινές δηλώσεις και να διαδίδουν τις δράσεις τους σε ένα ευρύ κοινό.

⁶⁷ Βλ. https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/steeringgroup_promotionprevention_el

- Στέγαση

Τα άτομα που υφίστανται φυλετικές διακρίσεις διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να αντιμετωπίσουν κακές συνθήκες στέγασης και οικιστικό διαχωρισμό⁶⁸. Οι διακρίσεις στην αγορά στέγης⁶⁹ επιτείνουν αυτόν τον διαχωρισμό⁷⁰, γεγονός που έχει αλυσιδωτές επιπτώσεις όσον αφορά την εκπαίδευση ή τις ευκαιρίες απασχόλησης και, στην περίπτωση οικογενειών με παιδιά, σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη των παιδιών.

Οι εθνικές και τοπικές αρχές είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνες για τα μέτρα⁷¹ πρόληψης και/ή αντιμετώπισης του κοινωνικού και οικιστικού διαχωρισμού⁷². Τα **κονδύλια της πολιτικής συνοχής**⁷³ θα εξακολουθήσουν να αποτελούν βασικά μέσα την περίοδο 2021-2027 για τη στήριξη δράσεων κατά του στεγαστικού διαχωρισμού και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς. Θα παραμείνει ουσιαστικής σημασίας η συμμόρφωση με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος αποκλείει τη χρηματοδοτική στήριξη δράσεων που συμβάλλουν στη δημιουργία οποιασδήποτε μορφής νέου διαχωρισμού. Η πρωτοβουλία της Επιτροπής «Κύμα ανακαινίσεων» θα συμβάλει στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων κοινωνικής στέγασης και άλλων κατοικιών χαμηλού εισοδήματος.

Η Επιτροπή:

- θα μεριμνήσει ώστε το νομοθετικό πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη να αντιμετωπίζει συγκεκριμένα τον κίνδυνο μεροληπτικής και διακριτικής μεταχείρισης που είναι ενσωματωμένος στα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης·
- θα κάνει χρήση μέτρων πολιτικής και προγραμμάτων χρηματοδότησης για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την εκπαίδευση και κατάρτιση, την υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική προστασία και τη στέγαση·
- θα διασφαλίσει ότι η επικείμενη συνολική στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων.

⁶⁸ Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, «[The Cost on Non-Europe in the area of Equality and the Fight against Racism and Xenophobia](#)» (Το κόστος της μη Ευρώπης στον τομέα της ισότητας και της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας).

⁶⁹ Σύμφωνα με την έκθεση του FRA «Being Black in Europe», σχεδόν το ήμισυ όσων απάντησαν σε σχετικό ερωτηματολόγιο ανέφερε ότι ζει σε υπερπλήρεις κατοικίες (45 %), έναντι 17 % του γενικού πληθυσμού στην ΕΕ. Το ένα δέκατο όσων απάντησαν (12 %) ανέφερε ότι ζει σε συνθήκες σοβαρής στέρησης στέγασης, υπερπλήρων κατοικιών που εμφανίζουν διαρροές στην οροφή, μούχλα στους τοίχους ή στα παράθυρα, χωρίς λουτρό/ντους και εσωτερική τουαλέτα ή σε ανήλιαγη κατοικία.

⁷⁰ Ο διαχωρισμός χαρακτηρίζεται από υλικό και κοινωνικό διαχωρισμό των μελών μιας περιθωριοποιημένης ομάδας από μέλη μη περιθωριοποιημένων ομάδων και άνηση πρόσβαση σε βασικές, χωρίς αποκλεισμούς και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες. Βλ. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregati_on_en.pdf

⁷¹ Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα δράσεων, όπως η ανάπτυξη υποδομών στις δημόσιες υπηρεσίες, μέτρα στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, της υγείας και της στέγασης, καθώς και η ενδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων.

⁷² Οι περιθωριοποιημένες και διαχωρισμένες κοινότητες μπορούν να εντοπιστούν με την κατάρτιση χαρτών φτώχειας σε επίπεδο κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) 3 και κάτω.

⁷³ Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ταμείο Συνοχής και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+).

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να εντείνουν τις προσπάθειες για την πρόληψη στάσεων που εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και να ενισχύσουν την αξιοπιστία του έργου επιβολής του νόμου κατά των εγκλημάτων μίσους·
- να χαρτογραφήσουν τις εθνικές αποκρίσεις στον βίαιο εξτρεμισμό και να εντοπίσουν τόσο τα κενά όσο και τις βέλτιστες πρακτικές στην αντιμετώπισή του.

Ο FRA θα πρέπει να συλλέγει δεδομένα και να διαδίδει ορθές πρακτικές για την προώθηση της δίκαιης αστυνόμευσης. Η ΕΑΑ θα πρέπει να διοργανώσει αποτελεσματικά προγράμματα κατάρτισης.

3. Δομικός ρατσισμός – αντιμετώπιση του υποκείμενου προβλήματος

Ο ρατσισμός είναι συχνά βαθιά ριζωμένος στην ιστορία των κοινωνιών μας, όντας συνυφασμένος με τις πολιτιστικές ρίζες και τους κανόνες τους. Μπορεί να αποτυπώνεται στον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας, στον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται η εξουσία και στον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αλληλεπιδρούν με το κράτος και τις δημόσιες υπηρεσίες. Μπορεί να είναι υποσυνείδητος και συχνά γίνεται αισθητός από την αδιαφορία για τα συμφέροντα των ανθρώπων που υφίστανται τον ρατσισμό, ακόμη και αν δεν γίνεται κατ' ανάγκη μια αποκάλυπτη προσπάθεια αποκλεισμού τους. Δεδομένου ότι ο αντίκτυπος του δομικού ρατσισμού μπορεί να είναι τόσο βαθύς και επιβλαβής όσο ο ατομικός ρατσισμός, η ύπαρξή του πρέπει να αναγνωρίζεται και να αντιμετωπίζεται μέσω προδραστικών πολιτικών. Μια διατομεακή προοπτική εμβαθύνει την κατανόηση του δομικού ρατσισμού και καθιστά αποτελεσματικότερες τις αποκρίσεις σε αυτόν.

3.1. Πολιτικές για την αντιστροφή της κατάστασης

Καταπολέμηση των στερεοτύπων και ευαισθητοποίηση σχετικά με την ιστορία

Τα στερεότυπα μπορεί να έχουν ιστορία αιώνων και να διαμορφώνουν με πείσμα τις στάσεις των ανθρώπων χωρίς να εμφανίζουν τάσεις υποχώρησης. Πολύ συχνά τα στερεότυπα ενισχύονται από την τάση δημιουργίας κοινωνικών διαιρέσεων οι οποίες θέτουν τις μειονότητες σε διαφορετικό χώρο από την πλειονότητα, κοινωνικά αλλά και σωματικά.

Οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα μπορούν, κατ' αρχάς, να αντιμετωπιστούν εφόσον αναγνωριστούν οι **ιστορικές ρίζες του ρατσισμού**. Η αποικιοκρατία, η δουλεία και το Ολοκαύτωμα αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα της ιστορίας μας και έχουν βαθιές συνέπειες για την κοινωνία σήμερα. Η δράση κατά της λήθης αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την προαγωγή της ένταξης και της κατανόησης: Η ΕΕ θα πρέπει, για παράδειγμα, να τιμά επίσημα σημαντικές επετειακές ημέρες που συνδέονται με τον ρατσισμό, όπως η **Παγκόσμια Ημέρα για την Κατάργηση της Δουλείας**⁷⁴, όπως πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁷⁵. Η ιστορία και η διδασκαλία της αποτελούν σημαντικό σημείο εστίασης του εκπαιδευτικού προγραμματισμού του **Συμβουλίου της Ευρώπης**⁷⁶. Τον Ιούλιο του 2020, το Συμβούλιο της

⁷⁴ Στις σημαντικές αυτές ημέρες συγκαταλέγονται η Παγκόσμια Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος (27η Ιανουαρίου), η Διεθνής Ημέρα κατά των Φυλετικών Διακρίσεων (21η Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ρομά (2α Αυγούστου) και η Διεθνής Ημέρα για την Κατάργηση της Δουλείας (2α Δεκεμβρίου).

⁷⁵ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Μαρτίου 2019 σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων αφρικανικής καταγωγής στην Ευρώπη.

⁷⁶ Βλ. <https://www.coe.int/en/web/history-teaching>

Ευρώπης εξέδωσε σύσταση για την ένταξη της ιστορίας των Ρομά και/ή των Πλανόβιων (Travellers) στα σχολικά προγράμματα και στο εκπαιδευτικό υλικό. Στο πλαίσιο της δράσης της ΕΕ στον τομέα **του πολιτισμού και των αξιών**, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και το πρόγραμμα «Ιθαγένεια, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» θα προσφέρουν στήριξη σε έργα που επιδιώκουν την άρση των εμποδίων και ενθαρρύνουν την κοινωνική ένταξη και συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων πτυχών όπως η θέση των μειονοτήτων στην ευρωπαϊκή κοινωνία και η ιστορική κληρονομιά της αποικιοκρατίας.

Ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες απεικονίζονται στα **μέσα επικοινωνίας**, και το αν εκπροσωπούνται καν, μπορεί να ενισχύσει τα αρνητικά στερεότυπα, ενώ η υποεκπροσώπηση τους στα επαγγέλματα του τομέα των μέσων επικοινωνίας ενισχύει περαιτέρω την τάση αυτή. Η ανεξαρτησία και η πολυφωνία των μέσων επικοινωνίας αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για ένα ισορροπημένο δημοκρατικό διάλογο. Η προώθηση ισόρροπων και θετικών αφηγημάτων, η αύξηση της ευαισθητοποίησης και της γνώσης των δημοσιογράφων, καθώς και η προώθηση του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, αποτελούν βασικούς τρόπους συμβολής στη διαμόρφωση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Με βάση τα σεμινάρια για τους Ρομά⁷⁷, η Επιτροπή θα διοργανώσει σειρά σεμιναρίων για τα φυλετικά και εθνοτικά στερεότυπα, στα οποία θα συμμετέχουν δημοσιογράφοι, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και εκπρόσωποι ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Επιπλέον, η Επιτροπή συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων για μια σειρά διαδικτυακών σεμιναρίων που έχουν προγραμματιστεί για τις αρχές του 2021 με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και την προώθηση της ισόρροπης αφήγησης προσωπικών ιστοριών σχετικά με τους Μουσουλμάνους, τις Μουσουλμάνες και το Ισλάμ. Οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργικότητας αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, όπως η υποεκπροσώπηση μεταξύ των κινηματογραφικών παραγωγών ή τα στερεότυπα σε άλλα πολιτιστικά προϊόντα. Ταυτόχρονα, οι κλάδοι αυτοί μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερα αποτελεσματικά οχήματα για την προώθηση της ισότητας, της πολυμορφίας και της ένταξης.

Το 2021 και μετέπειτα, και με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από προηγούμενες πρωτοβουλίες, η Επιτροπή θα προωθήσει την ευαισθητοποίηση μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων επικοινωνίας, όπως η προσέγγιση υψηλόβαθμων προσωπικοτήτων του πολιτικού, αθλητικού, επιχειρηματικού ή πολιτιστικού κόσμου και το κάλεσμα σε οργανώσεις με μεγάλη προβολή να στηρίζουν την προσπάθεια αυτή.

Ένας από τους στόχους της **παραπληροφόρησης** μπορεί να είναι η στόχευση ιδίως των μειονοτήτων, καθώς και η υποκίνηση ευρύτερης κοινωνικής αναταραχής. Η πανδημία της COVID-19 έδωσε πολλά παραδείγματα για αυτό⁷⁸. Το έργο του **Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων** για την υποστήριξη των ελεγκτών γεγονότων και των ερευνητών με σκοπό την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης θα επικεντρώνεται συγκεκριμένα στην παραπληροφόρηση και τις θεωρίες συνωμοσίας που στοχεύουν μειονοτικές κοινότητες. Ο μετριασμός της ρητορικής των φυλετικών διακρίσεων που διαδίδεται μέσω της παραπληροφόρησης αποτελεί επίσης σημαντικό μέρος των εκστρατειών γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας. Τα έργα της προπαρασκευαστικής ενέργειας **«Γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας για όλους»**⁷⁹ υποστηρίζουν τους στόχους αυτούς.

⁷⁷ Βλ. https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=30548

⁷⁸ Κοινή ανακοίνωση με τίτλο «Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης για την COVID-19 - Αγώνας για τη σωστή παρουσίαση των γεγονότων» (JOIN/2020/8).

⁷⁹ Οι προπαρασκευαστικές ενέργειες στηρίζουν την κατάρτιση νέου εκπαιδευτικού υλικού κατά της παραπληροφόρησης και τον σχεδιασμό τρόπων ενημέρωσης σχετικά με τις τεχνικές που συνήθως

Οι εργασίες αυτές θα αναπτυχθούν περαιτέρω στο προσεχές Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία και στο Σχέδιο δράσης για τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και τον οπτικοακουστικό τομέα.

Η δράση της ΕΕ στον τομέα του **αθλητισμού** επίσης δίνει προτεραιότητα σε έργα που καταπολεμούν τα στερεότυπα και προωθούν την κοινωνική ένταξη μέσω του αθλητισμού, μεταξύ άλλων σε συνεργασία με βασικούς οργανισμούς όπως η Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών (UEFA) και η Διεθνής Ομοσπονδία Ποδοσφαιρικών Σωματείων (FIFA)⁸⁰. Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ για την περίοδο 2021-2027⁸¹, η ιδιαίτερη έμφαση που δίνεται στον μαζικό αθλητισμό⁸² θα διευκολύνει τη συμμετοχή ατόμων κάθε καταγωγής, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Ο πολιτιστικός τομέας —από τη μουσική έως τον κινηματογράφο και τις παραστατικές τέχνες— αποτελεί ιδιαίτερα πρόσφορο χώρο για την προώθηση της ένταξης και την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Τα σωστά δεδομένα για τεκμηριωμένες επιλογές πολιτικής

Τα ακριβή και συγκρίσιμα δεδομένα είναι απολύτως αναγκαία προκειμένου οι αρμόδιοι και οι αρμόδιες χάραξης πολιτικής και το κοινό να είναι σε θέση να αξιολογούν την κλίμακα και τη φύση των διακρίσεων που υφίστανται τα άτομα, καθώς και για τον σχεδιασμό, την προσαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται η **αναλυτική συλλογή δεδομένων ανά εθνοτική ή φυλετική καταγωγή**⁸³. Ωστόσο, σε σύγκριση με τα δεδομένα που αφορούν άλλους λόγους διακρίσεων, όπως το φύλο, η αναπηρία και η ηλικία, τα δεδομένα αυτά είναι σχετικά λιγοστά. Τα εμπόδια περιλαμβάνουν προβλήματα στην καθιέρωση κοινής μεθοδολογίας, καθώς ορισμένα κράτη μέλη συλλέγουν τέτοια δεδομένα ενώ άλλα αποφεύγουν συνειδητά αυτή την προσέγγιση. Ως εκ τούτου, πολλές έρευνες εστιάζουν στην αντίληψη της ύπαρξης διακρίσεων ή χρησιμοποιούν προσεγγιστικά στοιχεία όπως η ιθαγένεια ή η χώρα γέννησης. Η συλλογή αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάληψη αποτελεσματικής δράσης.

Ο **FRA** διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, για παράδειγμα μέσω της συνεργασίας με την Επιτροπή για τη στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της συλλογής και καταγραφής δεδομένων σχετικά με τα εγκλήματα μίσους. Κατά την επόμενη διετία, ο FRA θα πραγματοποιήσει νέες έρευνες σχετικά με την κατάσταση των μεταναστών και των απογόνων μεταναστών, καθώς και σχετικά με τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων. Οι έρευνες του **Ευρωβαρόμετρου** σχετικά με τις

χρησιμοποιούνται από κακόβουλους παράγοντες με σκοπό τη δημιουργία, τη διανομή και την ενίσχυση της παραπληροφόρησης μέσω του διαδικτύου.

⁸⁰ Μεταξύ των κοινών πρωτοβουλιών μπορούν να αναφερθούν οι εκστρατείες της UEFA Respect, #EqualGame και #WePlayStrong και οι εκστρατείες της FIFA #stopracism και #stopviolence.

⁸¹ COM (2018) 367 final.

⁸² Δηλ. η οργανωμένη άθληση που πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο από ερασιτέχνες αθλητές, και ο αθλητισμός για όλους.

⁸³ Ήδη η Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της σχετιζόμενης μισαλλοδοξίας, που πραγματοποιήθηκε το 2002, και το Πρόγραμμα Δράσης του Ντέρμπαν επιβεβαίωσαν την ανάγκη στις στατιστικές για τον πληθυσμό να συλλέγονται αναλυτικά δεδομένα, τα οποία θα πρέπει να συλλέγονται με τη ρητή συγκατάθεση των ερωτώμενων, με βάση τον αυτοπροσδιορισμό τους και σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής: https://www.un.org/en/durbanreview2009/pdf/DDPA_full_text.pdf

διακρίσεις⁸⁴ θα συνεχίσουν να διεξάγονται περιοδικά, ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση των αλλαγών των στάσεων και των αντιλήψεων με την πάροδο του χρόνου.

Οι **φορείς ισότητας** μπορούν να συνεργάζονται επωφελώς για την εξέταση των δικών τους συστημάτων συλλογής δεδομένων ισότητας, την αντιμετώπιση των εμποδίων στην αποτελεσματικότητα και/ή τη συγκρισιμότητα και διαλειτουργικότητα των εν λόγω συστημάτων, καθώς και τον καλύτερο τρόπο βελτίωσης και συντονισμού της συλλογής δεδομένων από αυτούς. Η Επιτροπή θα στηρίζει τις προσπάθειες για την ανάπτυξη αυτού του συντονισμού.

Ωστόσο, θα πρέπει να γίνει μεγαλύτερο βήμα προς μια **νέα προσέγγιση όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων για την ισότητα**. Προϋπόθεση για την επίτευξη προόδου προς ένα κοινό σύνολο δεδομένων είναι ο πλήρης σεβασμός των συνταγματικών κανόνων, της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Πρέπει να θεσπιστούν διασφαλίσεις ώστε να κατοχυρωθεί ότι τα ευαίσθητα δεδομένα για την ισότητα δεν θα μπορούν να συσχετίζονται με το άτομο. Αυτό συνεπάγεται την πλήρη συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων, ιδίως για τον μετριασμό πιθανών κινδύνων κατάχρησης ή κακής χρήσης. Η Επιτροπή θα διοργανώσει συζήτηση στρογγυλής τραπέζης σχετικά με τα δεδομένα για την ισότητα, στην οποία θα συμμετάσχουν βασικοί ενδιαφερόμενοι φορείς⁸⁵ προκειμένου να εξετάσουν τα εμπόδια για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή και να εντοπίσουν τρόπους για μια πιο εναρμονισμένη προσέγγιση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα διατομεακά δεδομένα, για παράδειγμα, σχετικά με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις και το φύλο. Τα **κράτη μέλη**, με πλήρη σεβασμό των εθνικών τους πλαισίων, θα πρέπει να μεταβούν προς τη **συλλογή αναλυτικών δεδομένων με βάση τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή**, προκειμένου να προβληθούν τόσο οι υποκειμενικές εμπειρίες διακρίσεων και θυματοποίησης όσο και οι διαρθρωτικές πτυχές του ρατσισμού και των διακρίσεων. Τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να είναι πλήρη, αξιόπιστα, τακτικά και έγκαιρα· να ενσωματώνονται σε ενωσιακές και εθνικές έρευνες· και να είναι αντιπροσωπευτικά και συγκρίσιμα⁸⁶.

Το 2021, η **Eurostat** θα ενσωματώσει στην έρευνα για το εργατικό δυναμικό της ΕΕ (EU-LFS), μια ειδική ενότητα για την κατάσταση των μεταναστών στην αγορά εργασίας, η οποία θα περιλαμβάνει πτυχές που σχετίζονται με τις διακρίσεις στην εργασία.

Η Επιτροπή:

- θα προβεί σε σειρά ενεργειών για την αντιμετώπιση των φυλετικών και εθνοτικών στερεοτύπων με τα μέσα ενημέρωσης, την κοινωνία των πολιτών και εκπροσώπους ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες·
- θα δρομολογήσει δράση για την προώθηση μιας συνεκτικής προσέγγισης όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων για την ισότητα, ιδίως όσον αφορά τα αναλυτικά στοιχεία ανά φυλετική ή εθνοτική καταγωγή.

⁸⁴ Συνέχεια του [Ευρωβαρόμετρου 493 του 2019 σχετικά με τις διακρίσεις στην ΕΕ](#) και των προηγούμενων Ευρωβαρόμετρων.

⁸⁵ Συμπεριλαμβανομένων των φορέων ισότητας, της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας, των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των αρχών της ΕΕ, όπως ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων, του FRA και άλλων οργανισμών της ΕΕ, των επιχειρήσεων, των στατιστικών υπηρεσιών, των εργαζομένων στον τομέα της υγείας, των διεθνών οργανισμών, των εκπροσώπων των κρατών μελών κ.λπ.

⁸⁶ Βλ. [κατευθυντήριες γραμμές](#) που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο της υποομάδας δεδομένων για την ισότητα της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την πολυμορφία. Βλέπε επίσης τις [«αρχές και συστάσεις για απογραφές πληθυσμού και στέγασης» της Στατιστικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών](#).

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη:

- να αντιμετωπίσουν ενεργά τα φυλετικά και εθνοτικά στερεότυπα μέσω των μέσων ενημέρωσης, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και του αθλητισμού·
- να βελτιώσουν της συλλογή αναλυτικών δεδομένων ανά φυλετική ή εθνοτική καταγωγή.

3.2. Πλαίσιο υλοποίησης: πλήρης αξιοποίηση των εργαλείων της ΕΕ

Δράση σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

- Εθνικά σχέδια δράσης

Ο ρατσισμός πρέπει να αντιμετωπιστεί σε όλα τα επίπεδα και με ολιστικό τρόπο. Έχει αποδειχθεί ότι τα εθνικά σχέδια δράσης συνιστούν επιτυχημένο τρόπο αποτελεσματικής αντίδρασης των κρατών μελών απέναντι στον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις· παράλληλα στο πλαίσιο των σχεδίων τα κράτη μέλη προσαρμόζουν συγκεκριμένες δράσεις στις δικές τους συνθήκες. Ωστόσο, σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του FRA, μόνο τα μισά περίπου κράτη μέλη διαθέτουν ήδη τέτοια σχέδια⁸⁷. Η Επιτροπή ενθαρρύνει **όλα τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να εγκρίνουν εθνικά σχέδια δράσης κατά του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων**. Πέρα από την καθοδήγηση των εργασιών για την αντιμετώπιση του ρατσισμού στο εθνικό πλαίσιο, τα σχέδια δράσης θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

Η Επιτροπή προτείνει να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τον καθορισμό κοινών κατευθυντήριων αρχών για τα εθνικά σχέδια δράσης, με τη στενή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων ισότητας. Έως το τέλος του 2021, η Επιτροπή θα παρουσιάσει τις βασικές αρχές και τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για την κατάρτιση αποτελεσματικών εθνικών σχεδίων δράσης⁸⁸. Αυτό θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως βάση για όλα τα κράτη μέλη ώστε να αναπτύξουν και να εγκρίνουν εθνικά σχέδια δράσης έως το τέλος του 2022.

Οι κοινές κατευθυντήριες αρχές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:

- ✓ ανάπτυξη των τομέων πολιτικής⁸⁹ που καθορίζονται στο παρόν σχέδιο δράσης για το επίπεδο της ΕΕ, όπως η νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού, η καταπολέμηση των διακρίσεων από τις αρχές επιβολής του νόμου ή η απαγόρευση των διακρίσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την απασχόληση, την υγεία και τη

⁸⁷ Σύμφωνα με την έκθεση του FRA του 2020 (Ιούνιος 2020, FRA), 15 κράτη μέλη έχουν δρομολογήσει κυβερνητικά σχέδια δράσης κατά του ρατσισμού, των φυλετικών/εθνοτικών διακρίσεων και της σχετικής μισαλλοδοξίας το 2019 (Βέλγιο, Κροατία, Τσεχία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο).

⁸⁸ Οι εργασίες αυτές θα συνεχιστούν με μια νέα κοινή υποομάδα αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας και της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

⁸⁹ Νομοθεσία κατά των διακρίσεων και ρόλος των φορέων ισότητας· ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους· παράνομη κατάρτιση προφίλ από τις αρχές επιβολής του νόμου· κίνδυνοι από τις νέες τεχνολογίες· στερεότυπα και διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης· ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση· ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας σε εθνικό επίπεδο· συμμετοχή του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου· χρηματοδότηση για την καταπολέμηση του ρατσισμού· συλλογή δεδομένων, διάλογος με την κοινωνία των πολιτών.

στέγαση, με χρήση μιας ολοκληρωμένης αξιολόγησης ως βάσης για τη δράση που απαιτείται σε εθνικό επίπεδο σε όλους τους τομείς που καθορίζονται στο παρόν σχέδιο δράσης:

- ✓ προσαρμογή στο κοινωνικό, ιστορικό και πολιτιστικό πλαίσιο και στις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας⁹⁰ για την αντιμετώπιση των πλέον πιεστικών αναγκών·
- ✓ συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων ισότητας στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγησή τους·
- ✓ ενσωμάτωση της συλλογής δεδομένων και προσδιορισμός δεικτών για τη μέτρηση της προόδου·
- ✓ αξιοποίηση των πρακτικών κατευθυντηρίων γραμμών⁹¹ της Έπασης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και των βασικών στοιχείων και αρχών που προσδιορίστηκαν σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξης των εν λόγω σχεδίων.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης. Αυτό θα έχει καθοριστική σημασία για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, την αμοιβαία μάθηση και την αξιολόγηση της προόδου σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Η Επιτροπή προτείνει την τακτική υποβολή εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης κατά του ρατσισμού, με μια πρώτη έκθεση στα τέλη του 2023.

- *Κινητοποίηση του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου για ουσιαστικό αντίκτυπο στην πράξη*

Οι τοπικές αρχές διαθέτουν μεγάλη πείρα στην ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών για την καταπολέμηση του ρατσισμού και στη δημιουργία δικτύων⁹². Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει τα εν λόγω συστήματα και δίκτυα⁹³. Για παράδειγμα, τα θέματα αυτά θα μπορούσαν να συζητηθούν μέσω του **προγράμματος URBACT** (με τη στήριξη της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής και τη διασύνδεση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής για τις αστικές περιοχές). Οι εργασίες αυτές μπορούν επίσης να βασιστούν στη συνεργασία με το δίκτυο των μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων (EUROCITIES) και τον **ευρωπαϊκό συνασπισμό πόλεων κατά του ρατσισμού**⁹⁴ υπό την αιγίδα της UNESCO. Άλλες τοπικές πρωτοβουλίες, όπως το πρόγραμμα διεθνούς αστικής συνεργασίας⁹⁵ ή το Σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια⁹⁶, θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν είτε ως πλατφόρμες είτε ως πρότυπα για την περαιτέρω ανάπτυξη δράσεων σε επίπεδο πόλεων για την προώθηση της φυλετικής ισότητας, πέραν της στήριξης της κοινωνικής ένταξης μέσω τομέων όπως η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας ή η πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση.

⁹⁰ Όπως η σύνθεση του πληθυσμού, συγκεκριμένες ιστορικές και νομικές περιστάσεις και η έκταση της καθημερινής επικράτησης των διακρίσεων.

⁹¹ <https://www.refworld.org/docid/5566debe4.html>. Οι κατευθυντήριες γραμμές καλούν τις χώρες να καθορίσουν στόχους και δράσεις, να ορίσουν αρμόδιους κρατικούς φορείς, να ορίσουν ημερομηνίες-στόχους, να συμπεριλάβουν δείκτες επιδόσεων και να προβλέψουν μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης.

⁹² Στα βασικά δίκτυα περιλαμβάνονται οι «πόλεις της ΕΕ κατά της ριζοσπαστικοποίησης», οι «σκανδιναβικές ασφαλείς πόλεις», το «δίκτυο ισχυρών πόλεων» και το ευρωπαϊκό φόρουμ για την αστική ασφάλεια.

⁹³ Όπως η εταιρική σχέση για την ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων στο πλαίσιο του αστικού θεματολογίου της ΕΕ, βλέπε <https://www.inclusionpartnership.com>.

⁹⁴ Βλέπε <https://www.eccar.info/>

⁹⁵ Βλέπε <https://iuc.eu/na/home/>

⁹⁶ Η πρωτοβουλία δρομολογήθηκε από την Επιτροπή το 2008 και σήμερα το Σύμφωνο των Δημάρχων είναι παγκοσμίως το μεγαλύτερο κίνημα πόλεων που δρουν στον τομέα της ενέργειας και του κλίματος, και το οποίο δραστηριοποιείται σε 59 χώρες και περιλαμβάνει 10 117 τοπικές αρχές.

Τα έργα του δικτύου πόλεων⁹⁷ θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και στην ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με τον ρόλο των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες στην ευρωπαϊκή κοινωνία και τον πολιτισμό. Προκειμένου να αναγνωριστούν και να καταστούν ορατές οι προσπάθειες των πόλεων να θέσουν σε εφαρμογή ισχυρές πολιτικές ένταξης σε τοπικό επίπεδο, η Επιτροπή θα προβαίνει, κάθε έτος, στην ανακήρυξη μίας ή περισσότερων **ευρωπαϊκών πρωτευουσών ένταξης και πολυμορφίας**.

Οι **αγροτικές περιοχές** αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις, όπως το γεγονός ότι είναι απόκεντρες, τα σχετικά υψηλά ποσοστά νεοεισερχόμενων στον πληθυσμό (συνήα αποτελούν το πρώτο σημείο άφιξης των μεταναστών), η δυνητική έλλειψη βασικών υπηρεσιών και υποδομών και τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας και ανεργίας. Τα κονδύλια της ΕΕ συμπληρώνουν την εθνική δράση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των εύάλωτων αγροτικών κοινοτήτων⁹⁸, τα οποία θα επιδιώξει επίσης να επιλύσει το επικείμενο μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές.

- *Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα*

Οι επιχειρηματικές οργανώσεις και οι μεμονωμένες εταιρείες μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στη διασφάλιση της μη διακριτικής μεταχείρισης, της πολυμορφίας και της ένταξης. Υπογράφοντας **χάρτες πολυμορφίας**⁹⁹, οι οργανισμοί δεσμεύονται εθελοντικά να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ένα εργασιακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς για τους εργαζομένους τους, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, ηλικίας, αναπηρίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Κατά τη διάρκεια του **ευρωπαϊκού μήνα χαρτών πολυμορφίας τον Μάιο του 2021**, η Επιτροπή θα διοργανώσει μια εκδήλωση υψηλού επιπέδου, στην οποία θα συμμετάσχουν υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων που έχουν υπογράψει χάρτη πολυμορφίας και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη με σκοπό την επανεξέταση και την προώθηση της ενσωμάτωσης της φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής στις στρατηγικές πολυμορφίας. Στη συνέχεια θα τεθεί στη διάθεση των εταιρειών μια **διαδικτυακή εργαλειοθήκη** που θα τις βοηθήσει να αξιολογήσουν την εσωτερική τους πολυμορφία και τις στρατηγικές τους για την πολυμορφία με βάση τις προσαρμόσιμες έρευνες προσωπικού, ένα μεταφορτώσιμο ερωτηματολόγιο και συστάσεις για τη βελτίωση της πολυμορφίας στην οργάνωσή τους με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Ενσωμάτωση

Κατά την ανάπτυξη πολιτικών, από την κοινωνική ένταξη έως την τεχνητή νοημοσύνη, από την Πράσινη Συμφωνία έως την ψηφιακή ένταξη και από την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους έως τις μεταναστευτικές πολιτικές, η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας διασφαλίζει επίσης ότι οι ενωσιακές και οι εθνικές πολιτικές **εξυπηρετούν τα συμφέροντα όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από τη φυλετική ή εθνοτική τους καταγωγή**. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να διασφαλίσει ότι η καταπολέμηση των διακρίσεων για ειδικούς

⁹⁷ Όπου μια εταιρική σχέση πόλεων εμβαθύνει και εντείνει τη συνεργασία και τη συζήτηση σχετικά με ορισμένα θέματα https://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens/funding_en

⁹⁸ Για παράδειγμα, το LEADER, το μέσο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) με προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή και υλοποιούμενο από τις τοπικές κοινότητες, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, στηρίζει την ανάπτυξη αγροτικών κοινοτήτων χωρίς αποκλεισμούς.

⁹⁹ Επί του παρόντος υπάρχουν χάρτες πολυμορφίας σε 24 κράτη μέλη με πάνω από 12 000 υπογράφοντες (εταιρείες, δημόσιοι οργανισμοί, ΜΚΟ, πανεπιστήμια, συνδικαλιστικές οργανώσεις) και συνολικά πάνω από 16 εκατομμύρια εργαζόμενοι https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management_en

λόγους και η διασύνδεσή τους με άλλους λόγους διακρίσεων, όπως το φύλο, η αναπηρία, η ηλικία, η θρησκεία ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός, θα ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές, τη νομοθεσία και τα προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ. Ένα από τα καθήκοντα της νέας εσωτερικής ειδικής ομάδας για την ισότητα είναι να εξασφαλίσει την πλήρη κάλυψη όλων των τομέων πολιτικής. Προβλέπεται η ανάπτυξη καθοδήγησης και κατάρτισης για να υποστηριχθούν όλοι όσοι συμμετέχουν στην ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων σε κάθε στάδιο των παρεμβάσεων της ΕΕ, ενώ θα προωθηθεί η ενεργότερη διαβούλευση με οργανώσεις που εκπροσωπούν άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες σε όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής της Επιτροπής. Άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ και εθνικές αρχές ενθαρρύνονται να συνεργαστούν για την ανάπτυξη αποτελεσματικών εργαλείων και πρακτικών ενσωμάτωσης. Τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να αναζητήσουν τεχνική υποστήριξη για την ενσωμάτωση της ισότητας στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και μεταρρύθμισης μέσω του μηχανισμού τεχνικής υποστήριξης.

Κινητοποίηση κονδυλίων της ΕΕ

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ στηρίζει και θα εξακολουθήσει να στηρίζει την επίτευξη των στόχων ισότητας τόσο μέσω στοχευμένων δράσεων όσο και μέσω της ενσωμάτωσης. Τα καλά σχεδιασμένα προγράμματα, η αποτελεσματική εφαρμογή και οι έξυπνοι συνδυασμοί χρηματοδότησης εντός ενός ισχυρού νομικού πλαισίου μπορούν να αξιοποιήσουν στο έπακρο τους διαθέσιμους πόρους, διασφαλίζοντας ότι τα κονδύλια φθάνουν σε εκείνους που τα χρειάζονται περισσότερο. Η πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο **πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ)** παρέχει ορισμένες σημαντικές ευκαιρίες για τη στήριξη της καταπολέμησης των διακρίσεων και των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες μέσω χρηματοδότησης από την ΕΕ. Ενώ το νέο πρόγραμμα **«πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες»** έχει συγκεκριμένους στόχους για την καταπολέμηση των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, άλλα κονδύλια θα συμβάλουν επίσης στη στήριξη επενδύσεων που προωθούν την ισότητα και την ένταξη, όπως αυτά του προγράμματος **«Ορίζων Ευρώπη»**.

Στο πλαίσιο του **Next Generation EU**, ο νέος Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα στηρίζει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για μια βιώσιμη ανάκαμψη και θα ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα και την κοινωνική συνοχή¹⁰⁰. Η στήριξη αυτή θα δώσει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προωθήσουν την ένταξη των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά και άλλων ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων. Η Επιτροπή έχει ως στόχο όχι μόνο να διασφαλίσει την ενεργό συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, αλλά και να συμβάλει στη διασφάλιση της χρηματοδοτικής στήριξης των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των οργανώσεων σε επίπεδο κοινότητας. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα επιδιώξει τη **δημιουργία μιας ισχυρής νοοτροπίας εταιρικής σχέσης με φορείς της κοινωνίας των πολιτών** για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ισότητας, από τον σχεδιασμό της πολιτικής έως τη φάση της υλοποίησης. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να πράξουν το ίδιο.

¹⁰⁰ Προκειμένου να λάβουν στήριξη, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίσουν σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού της ΕΕ εκτελείται από τα κράτη μέλη¹⁰¹, αυτά διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών και στη μεγιστοποίηση της χρήσης χρηματοδοτικών προγραμμάτων για τη στήριξη όσων πλήττονται από ρατσισμό και διακρίσεις. Τα κράτη μέλη καλούνται να αντιμετωπίσουν αυτές τις ανάγκες χρησιμοποιώντας κονδύλια στο πλαίσιο του ΠΔΠ και του Next Generation EU. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να διασφαλίσει ότι οι ειδικές ανά χώρα προκλήσεις στον τομέα της ένταξης και των διακρίσεων αντιμετωπίζονται δεόντως στις προσεχείς συμφωνίες εταιρικής σχέσης και στα σχέδια κοινής γεωργικής πολιτικής, και ότι τα μέτρα για την προώθηση της ισότητας και της ένταξης εφαρμόζονται μέσω επιχειρησιακών προγραμμάτων. Αυτό υποστηρίζεται επίσης από τους αναγκαίους πρόσφορους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται σε συγκεκριμένα κονδύλια της ΕΕ κατά την περίοδο 2021-2027 που πρότείνει η Επιτροπή με στόχο να διασφαλιστεί ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων¹⁰², συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης των διακρίσεων, καθώς και της ισότητας, της ένταξης και της συμμετοχής των Ρομά¹⁰³.

Καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων στις εξωτερικές πολιτικές

Ο ρατσισμός αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα και είναι σημαντικό οι εσωτερικές και εξωτερικές δράσεις της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού να είναι συνεκτικές και να αλληλοενισχύονται. Η καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων για οποιονδήποτε λόγο αποτελεί θεμελιώδη στόχο του θεματολογίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και, ως εκ τούτου, αντικατοπτρίζεται στις σχετικές διεθνείς συμφωνίες και στα έγγραφα εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2015-2019¹⁰⁴, και θα συμπεριληφθεί στο διάδοχό του για την περίοδο 2020-2024 που θα εκδοθεί το τελευταίο τρίμηνο του 2020. Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την απαγόρευση διακρίσεων στην εξωτερική δράση, οι οποίες εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο το 2019, παρέχουν εννοιολογική και επιχειρησιακή καθοδήγηση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στα κράτη μέλη για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων¹⁰⁵. Η ΕΕ ενθαρρύνει επίσης τις χώρες της διεύρυνσης να συμμορφωθούν με το κεκτημένο της ΕΕ για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξеноφοβίας. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ διαδραματίζει επίσης ρόλο στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του ρατσισμού¹⁰⁶.

Η διεθνής σύμβαση για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων βρίσκεται στο επίκεντρο του αγώνα της ΕΕ κατά του ρατσισμού στο πλαίσιο της συνεργασίας και του

¹⁰¹ Το 80 % του προϋπολογισμού της ΕΕ εκτελείται με επιμερισμένη διαχείριση με τα κράτη μέλη ενώ η Επιτροπή έχει περιορισμένες δυνατότητες να σχεδιάσει δράσεις επί τόπου.

¹⁰² Με τη θέσπιση οριζόντιου αναγκαίου πρόσφορου όρου για την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

¹⁰³ Τα κράτη μέλη που προγραμματίζουν τον ειδικό στόχο του ΕΚΤ + για την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά, πρέπει να πληρούν όλες τις απαιτήσεις του παραρτήματος IV της [πρότασης της Επιτροπής για τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων 2021-2027](#) σχετικά με τους αναγκαίους πρόσφορους όρους για τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά. Εκτός από τον ειδικό στόχο του ΕΚΤ +, πολλά άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

¹⁰⁴ Βλέπε https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_0.pdf

¹⁰⁵ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 18 Μαρτίου 2019, έγγρ. 6337/19 και έγγρ. 6338/19.

¹⁰⁶ Για παράδειγμα, το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων της ΕΕ προωθεί την κύρωση και την εφαρμογή της σύμβασης της ΔΟΕ σχετικά με τις διακρίσεις (C111) και της διεθνούς σύμβασης για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων, ενώ οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ προωθούν επίσης την κύρωση και την εφαρμογή της σύμβασης της ΔΟΕ σχετικά με τις διακρίσεις (C111).

πολιτικού διαλόγου με χώρες εταίρους και περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς. Η κρίση της νόσου COVID-19 είναι πιθανό να επιδεινώσει περαιτέρω τις ανισότητες, ιδίως στον τομέα της υγείας, όπου τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες και οι πρόσφυγες είναι πιο ευάλωτα στις επιπτώσεις της πανδημίας¹⁰⁷. Τα υψηλά επίπεδα ανισότητας αποτελούν επίσης εμπόδιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την υλοποίηση της Ατζέντας 2030 και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Όσον αφορά τη χρηματοδοτική στήριξη, οι αξίες της καταπολέμησης του ρατσισμού, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας, υπό κάθε έννοια, είναι σταθερά ενσωματωμένες στο Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και αποτελούν οριζόντια προτεραιότητα¹⁰⁸ στο διάδοχό του μέσο: τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας.

Οι αυξανόμενες ανισότητες αποτελούν παγκόσμιο φαινόμενο, γεγονός που καθιστά ολοένα και πιο σημαντική τη δημιουργία διεθνών εταιρικών σχέσεων για την συνεκτική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων από κοινού. Με βάση αυτό το ισχυρό πλαίσιο εξωτερικής δράσης, η Επιτροπή θα επιδιώξει, από κοινού με τον Ύπατο Εκπρόσωπο, την περαιτέρω ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων με βασικούς διεθνείς, περιφερειακούς και διμερείς εταίρους, προς μια νέα, αναθεωρημένη προσέγγιση όσον αφορά την ατζέντα για την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Η Επιτροπή:

- θα παρουσιάσει τις βασικές αρχές και τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για την κατάρτιση αποτελεσματικών εθνικών σχεδίων δράσης κατά του ρατσισμού έως το τέλος του 2021, σε συνέχεια της συνεργασίας της με τις αρχές των κρατών μελών·
- θα εκδώσει πρώτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης έως το τέλος του 2023·
- θα προβαίνει στην ανακήρυξη, κάθε έτος, μίας ή περισσότερων ευρωπαϊκών πρωτευσών ένταξης και πολυμορφίας·
- θα διοργανώσει εκδήλωση υψηλού επιπέδου σχετικά με την συνεκτίμηση της διάστασης της φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής στις στρατηγικές πολυμορφίας των ιδιωτικών εταιρειών την άνοιξη του 2021·
- θα επιδιώξει, από κοινού με τον Ύπατο Εκπρόσωπο, την περαιτέρω ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων με βασικούς διεθνείς, περιφερειακούς και διμερείς εταίρους, προς μια νέα, αναθεωρημένη προσέγγιση όσον αφορά την ατζέντα για την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη:

- να εγκρίνουν εθνικά σχέδια δράσης κατά του ρατσισμού έως το τέλος του 2022·
- να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων ισότητας στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δράσης κατά του ρατσισμού.

¹⁰⁷ Βλέπε Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, [Αντιμετώπιση της ανισότητας σε καιρούς Covid-19, 28 Απριλίου 2020](#).

¹⁰⁸ Βλέπε επίσης «Μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα που περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, για όλη την αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ» (SWD (2014) 152 final).

3.3 Θετική δράση της ΕΕ: συνεκτίμηση της γνώμης του πολίτη και συνακόλουθη δράση

Η θετική δράση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της έλλειψης ουσιαστικής ισότητας στις κοινωνίες: η τυπική ισότητα και μόνο, ενδέχεται να μην ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες ορισμένων ομάδων ανθρώπων. Μπορούν να ληφθούν μέτρα για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων στα οποία εκτίθενται τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Το δίκαιο της ΕΕ δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν ειδικά μέτρα για την αποφυγή ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων που συνδέονται με διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, εφόσον υπάρχει πρόβλεψη για την παροχή προστασίας.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται, επίσης, να αναζητήσουν τρόπους προώθησης υποχρεώσεων για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας στις καθημερινές δραστηριότητες των **δημόσιων αρχών**. Με τις νομικές υποχρεώσεις στον δημόσιο τομέα, για την προώθηση της ισότητας με προορατικό και συστηματικό τρόπο, οι οποίες αναφέρονται επίσης ως **κανονιστικές υποχρεώσεις ισότητας**¹⁰⁹, η ισότητα τοποθετείται στο επίκεντρο της δημόσιας πολιτικής. Είναι σημαντικές για τις δημόσιες αρχές όπως είναι οι φορείς χάραξης πολιτικής, οι πάροχοι υπηρεσιών, οι εργοδότες και οι φορείς προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών. Διαπιστώθηκε ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις¹¹⁰ προάγουν αποτελεσματικές και προορατικές προσεγγίσεις για την εξάλειψη των διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη νομοθεσία για τις κανονιστικές υποχρεώσεις και την εφαρμογή των υποχρεώσεων αυτών.

Δημοκρατίες χωρίς αποκλεισμούς

Κατά την περίοδο πριν από τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έγινε ιδιαίτερως αντιληπτή η ύπαρξη εμποδίων όσον αφορά τη δημοκρατική συμμετοχή και την εκπροσώπηση ομάδων ευπαθών στην περιθωριοποίηση, όπως είναι τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες¹¹¹. Νομικές και διοικητικές δυσχέρειες, φραγμοί στην προσβασιμότητα και θεσμικές δυσκολίες, αποτέλεσαν εμπόδιο για την πραγμάτωση μιας δημοκρατίας χωρίς αποκλεισμούς. Η έκθεση σχετικά με τις εκλογές του 2019 για το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**¹¹² κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να σημειωθούν περαιτέρω βήματα προόδου. Η Επιτροπή εξέφρασε την πρόθεσή της να συνεργαστεί με τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνεργασίας για τις Εκλογές και την κοινωνία των πολιτών για τη βελτίωση της συμμετοχής¹¹³ και αυτό θα αποτελέσει μέρος των

¹⁰⁹ Στις κανονιστικές υποχρεώσεις περιλαμβάνονται οι προληπτικές υποχρεώσεις, βάσει των οποίων οι οργανισμοί οφείλουν να θεσπίζουν συστήματα και διαδικασίες για την πρόληψη των διακρίσεων, οι θεσμικές υποχρεώσεις βάσει των οποίων οι οργανισμοί οφείλουν να θεσπίζουν συστήματα και διαδικασίες για την προώθηση της ισότητας των εργαζομένων και των χρηστών υπηρεσιών, καθώς και οι υποχρεώσεις ένταξης της διάστασης της ισότητας, βάσει των οποίων οι δημόσιες αρχές οφείλουν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη την ανάγκη προώθησης της ισότητας στη νομοθεσία, στην κατάρτιση του προϋπολογισμού, στη θέσπιση κανονιστικών διατάξεων και στη χάραξη πολιτικής.

¹¹⁰ Βλ. Crowley N., [Making Europe More Equal: A legal duty?](#) («Για μια Ευρώπη της ισότητας: μια νομική υποχρέωση;»)

¹¹¹ Βλ. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-citizen - type a report - infographics - a4 full.pdf>

¹¹² [Έκθεση σχετικά με τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#) (COM(2020) 252 final).

¹¹³ Η Επιτροπή θα διοργανώσει εργαστήριο σχετικά με τις εκλογές, για την ανταλλαγή και την προώθηση βέλτιστων πρακτικών για μια δημοκρατία χωρίς αποκλεισμούς, με στόχο την προώθηση καταλόγων υποψηφίων που αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία των κοινωνιών μας. Το εργαστήριο αυτό έχει προγραμματιστεί για το 2022 με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με τις επόμενες ευρωπαϊκές βουλευτικές εκλογές το 2024.

εργασιών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για τη δημοκρατία και της επικείμενης έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ. Πρόκειται επίσης για έναν τομέα όπου η συλλογή δεδομένων σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή των μειονοτήτων θα ήταν καίριας σημασίας ώστε να εκτιμηθεί η κλίμακα του προβλήματος, σε πλήρη συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων¹¹⁴.

Νέες δομές για την ανταλλαγή απόψεων και την άντληση διδαγμάτων: ένα μόνιμο πλαίσιο ανταλλαγής

Η πρόεδρος φον ντερ Λάιεν, στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της, τόνισε ότι: «Μπορεί να έχουμε διαφορετικές πεποιθήσεις, μπορεί να ανήκουμε σε διαφορετικές ομάδες μειοψηφίας, αλλά πρέπει να διασφαλίσουμε ότι ακούμε ο ένας τον άλλο, ότι μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλο και ότι ενστερνιζόμαστε αυτή την ποικιλομορφία.» Οι φορείς χάραξης πολιτικής στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στα κράτη μέλη πρέπει να έρθουν σε επαφή με τους πολίτες που βιώνουν τον ρατσισμό στην καθημερινότητα και να αντλήσουν διδάγματα από τις εμπειρίες τους. Η Επιτροπή θα δώσει, καταρχήν, την ευκαιρία να ακουστούν όσοι θίγονται και θα εφαρμόσει και θα παρακολουθήσει το εν λόγω σχέδιο δράσης με τη συμμετοχή ατόμων που υφίστανται ρατσιστική συμπεριφορά και διακρίσεις. Για τον σκοπό αυτό, προβλέπει **τακτικές διαβουλεύσεις και διάλογο** με τα κράτη μέλη, με τους φορείς ισότητας και με εκπροσώπους σε τοπικό επίπεδο, καθώς και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εκπροσωπούν τις ανησυχίες των θιγόμενων πολιτών. Ο διάλογος αυτός δεν θα καλύπτει μόνο τα στοχευμένα μέτρα που εξαγγέλλονται στο παρόν σχέδιο δράσης, αλλά θα διαδραματίζει, επίσης, κεντρικό ρόλο στο έργο της ενσωμάτωσης των προοπτικών των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ.

Αυτό σημαίνει προσέγγιση των τοπικών **φορέων της κοινωνίας των πολιτών** και μεγαλύτερη συνεργασία με αυτούς. Η Επιτροπή θα συνεδριάζει σε τακτά διαστήματα, τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο, με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση του ρατσισμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, προκειμένου να προβαίνει σε απολογισμό της προόδου στην καταπολέμηση του ρατσισμού. Ο διάλογος αυτός θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει εκπροσώπους δικτύων της διασποράς, κοινωνικούς εταίρους¹¹⁵, πολιτικά κόμματα, επιχειρήσεις, παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, κοινωνικούς λειτουργούς, επαγγελματίες του τομέα της υγείας, την ακαδημαϊκή κοινότητα, πολιτιστικούς και αθλητικούς οργανισμούς, καθώς και οργανώσεις νέων. Θα πρέπει, ιδίως, να δίνει την ευκαιρία έκφρασης σε βασικούς φορείς, που διαθέτουν άμεση εμπειρογνώσια και εμπειρία για να καθοριστεί σωστά η μελλοντική πορεία.

¹¹⁴ Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνεργασίας για τις εκλογές θα συνεδριάσει τον Σεπτέμβριο του 2020 για να ξεκινήσει συζήτηση σχετικά με τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων. Το αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης θα αποτελέσει μέρος της έκθεσης του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ, η οποία έχει προγραμματιστεί για το τέταρτο τρίμηνο του 2020.

¹¹⁵ Η Επιτροπή και οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι ανανέωσαν τη δέσμευσή τους για την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών (κοινή δήλωση για την ανανέωση της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης για την ένταξη, της 7ης Σεπτεμβρίου 2020), και επισήμαναν τις ειδικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες λόγω της κρίσης COVID-19, συγκεκριμένα ότι ο κίνδυνος αύξησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα πρόσθετα εμπόδια για τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, γενικότερα. Βλέπε: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/european-partnership-integration_en.

Όσον αφορά τους **εμπειρογνώμονες**, η εφαρμογή του σχεδίου δράσης θα πρέπει να αποτελέσει σημαντικό σημείο εστίασης των υφιστάμενων ομάδων υψηλού επιπέδου¹¹⁶. Τα σχέδια αυτά θα προσφέρουν φόρουμ για συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων και ενίσχυσης του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων ισότητας.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα ορίσει συντονιστή για την **καταπολέμηση του ρατσισμού**. Ο συντονιστής θα συνεργάζεται στενά με άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες και θα εκφράζει τις ανησυχίες τους στην Επιτροπή. Ο συντονιστής θα αλληλεπιδρά με τα κράτη μέλη, με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την κοινωνία των πολιτών και την ακαδημαϊκή κοινότητα για να ενισχύσει τα μέτρα πολιτικής στον τομέα της καταπολέμησης του ρατσισμού. Επιπλέον, ο συντονιστής θα συνεργάζεται με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για την εφαρμογή της πολιτικής της Επιτροπής όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Η Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης θα προσφέρει στους πολίτες από όλα τα κοινωνικά στρώματα και από κάθε γωνιά της Ένωσής μας την ευκαιρία να συζητήσουν σχετικά με το τι είναι σημαντικό γι' αυτούς, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των αξιών της ΕΕ που βρίσκονται στο επίκεντρο της Ένωσης, καθώς και του μέλλοντος αυτής.

Η καταπολέμηση του ρατσισμού στην ΕΕ απαιτεί την μέγιστη δυνατή προσοχή από πλευράς χάραξης πολιτικής. Η Επιτροπή θα διοργανώσει σύνοδο κορυφής **κατά του ρατσισμού** με τη συμμετοχή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, της κοινωνίας των πολιτών, των φορέων ισότητας και των οργανώσεων βάσης. Η σύνοδος κορυφής θα διοργανωθεί με αφορμή τη **Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων** στις 21 Μαρτίου 2021 και η ημέρα αυτή θα εορτάζεται κάθε χρόνο από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή:

- θα ενισχύσει τον διάλογό της με τα κράτη μέλη, με τους φορείς ισότητας, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και με τους εκπροσώπους σε τοπικό επίπεδο, για την εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου δράσης·
- θα διορίσει συντονιστή για την καταπολέμηση του ρατσισμού·
- θα διοργανώσει σύνοδο κορυφής κατά του ρατσισμού την άνοιξη του 2021.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη:

- να θεσπίσουν ειδικά μέτρα για την αποφυγή ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων που συνδέονται με διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, εφόσον υπάρχει πρόβλεψη για την παροχή προστασίας·
- να προσδιορίσουν τρόπους προώθησης των υποχρεώσεων για την ένταξη της διάστασης της ισότητας στις καθημερινές δραστηριότητες των δημόσιων αρχών.

4. Ίδιοι ανθρώπινοι πόροι της ΕΕ

¹¹⁶ Ιδίως η ομάδα υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας και η ομάδα υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ισότητα και την πολυμορφία.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως εργοδότης, πρέπει να δώσει το παράδειγμα. Για να είναι ένας σύγχρονος οργανισμός, η Επιτροπή χρειάζεται ένα εργατικό δυναμικό αντιπροσωπευτικό του συνόλου της κοινωνίας μας.

Στο πλαίσιο της εντολής της παρούσας Επιτροπής, θα υλοποιηθούν νέες δράσεις¹¹⁷ για την προώθηση της πολυμορφίας και τη διασφάλιση ενός χώρου εργασίας χωρίς διακρίσεις και χωρίς αποκλεισμούς, για όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή τους ή το χρώμα του δέρματός τους. Όλες αυτές οι δράσεις θα αποτελέσουν μέρος ευρύτερης δέσμης μέτρων στο πλαίσιο της επικείμενης **στρατηγικής για τους ανθρώπινους πόρους**, η οποία θα διαμορφώσει τον εκσυγχρονισμό της Επιτροπής ως δημόσιας διοίκησης. Στο πλαίσιο της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρώπινων Πόρων και Ασφάλειας θα δημιουργηθεί **Υπηρεσία Πολυμορφίας και Ένταξης**, η οποία θα επιβλέπει την ανάπτυξη και την υλοποίηση όλων των σχετικών δράσεων. Στο πλαίσιο αυτό θα προβλεφθεί επίσης μια «υπηρεσία μίας στάσης» για όλους τους εμπειρογνώμονες και τις υπηρεσίες που συμβάλλουν στην προώθηση της πολυμορφίας, της ισότητας και της ένταξης, σε όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Δεδομένα σχετικά με την πολυμορφία του προσωπικού της Επιτροπής θα συλλεχθούν, για πρώτη φορά, μέσω ειδικής έρευνας για την πολυμορφία και την ένταξη, η οποία θα είναι προαιρετική και ανώνυμη. Τα αποτελέσματά της θα προετοιμάσουν το έδαφος για τεκμηριωμένες πολιτικές και μέτρα στο πλαίσιο της στρατηγικής για τους ανθρώπινους πόρους. Η έρευνα θα καλύπτει όλες τις κατηγορίες προσωπικού και θα αφορά όλους τους πιθανούς λόγους διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων σχετικά με τη φυλετική και εθνοτική καταγωγή του προσωπικού, σε πλήρη συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων. Θα χρησιμεύσει ως βάση για τη μέτρηση της προόδου στο μέλλον. Άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ ενδέχεται να λάβουν παρόμοια μέτρα¹¹⁸.

Η δέσμευση για την προώθηση της πολυμορφίας ισχύει για όλα τα επίπεδα του οργανισμού και, ως εκ τούτου, καλύπτει το προσωπικό όλων των ομάδων καθηκόντων και βαθμών. Οι διαδικασίες πρόσληψης και επιλογής στα θεσμικά όργανα της ΕΕ αποτελούν βασικά μέσα στο πλαίσιο αυτό.

Μολονότι η **διαδικασία επιλογής** είναι αξιοκρατική και ακολουθεί πολιτική ίσων ευκαιριών, πρέπει να προαχθεί μεγαλύτερη πολυμορφία μεταξύ των υποψηφίων. Κατά τους επόμενους έξι μήνες θα τεθεί σε εφαρμογή μια στρατηγική για τη στοχευμένη επικοινωνία¹¹⁹. Έως το τέλος του 2020 η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού, (EPSO), θα δημοσιεύσει πρόσκληση για την ενθάρρυνση της συνεργασίας με διάφορες οργανώσεις εμπειρογνομόνων και ενώσεις που εκπροσωπούν μειονότητες, και θα δημιουργήσει ένα **δίκτυο οργανώσεων εταίρων για την πολυμορφία**, το οποίο θα λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με ευκαιρίες απασχόλησης και διαγωνισμούς. Το δίκτυο αυτό θα είναι επίσης καίριας σημασίας για την καλύτερη κατανόηση των υφιστάμενων αντικινήτρων για την επιλογή των θεσμικών

¹¹⁷ Ορισμένες δράσεις έχουν ήδη υλοποιηθεί στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο: [Βελτίωση του χώρου εργασίας για όλους: από τις ίσες ευκαιρίες προς την πολυμορφία και την ένταξη](#) (C(2017) 5300 final).

¹¹⁸ Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης έχει ήδη εκφράσει την πρόθεσή της να συμμετάσχει σε αυτή την ειδική έρευνα.

¹¹⁹ Αυτό θα περιλαμβάνει την αξιοποίηση των πρεσβευτών φοιτητών της Σταδιοδρομίας στην ΕΕ και του προγράμματος «Back to School/University» («Επιστροφή στο σχολείο/στο πανεπιστήμιο») για την προώθηση της επιλογής σταδιοδρομίας στην ΕΕ σε φοιτητές με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Έως το τέλος του 2020 θα πραγματοποιηθεί ειδικό σεμινάριο για την πολυμορφία και θα συγκεντρωθούν 185 πρεσβευτές σταδιοδρομίας στην ΕΕ από 140 πανεπιστήμια σε όλη την Ευρώπη.

οργάνων της ΕΕ ως δυνητικών εργοδοτών. Θα αναπτυχθεί ένα **εργαλείο παρακολούθησης της ισότητας και της πολυμορφίας**, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, για τον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων στους αιτούντες, πιθανών ανασταλτικών παραγόντων και του τρόπου αντιμετώπισής τους.

Προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η πρόληψη τυχόν διακρίσεων κατά τη **διαδικασία προσλήψεων**, οι επαγγελματίες του ανθρώπινου δυναμικού θα συμμετέχουν σε **υποχρεωτική κατάρτιση σχετικά με τις υποσυνείδητες προκαταλήψεις** και θα αποκτήσουν περαιτέρω εξειδίκευση στην αναζήτηση ταλέντων και στις τεχνικές για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων. Η κατάρτιση αυτή θα συνοδεύεται από **ελέγχους ισότητας και πολυμορφίας** των διεργασιών, διαδικασιών και εργαλείων πρόσληψης, προκειμένου να εντοπίζεται κάθε δυνητικός κίνδυνος προκαταλήψεων ή διακρίσεων και οι απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες. Η Επιτροπή είναι σταθερά προσηλωμένη στη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής αντιμετώπισης των ζητημάτων που εντοπίζονται από τους ελέγχους ισότητας και πολυμορφίας.

Η δέσμευση της Επιτροπής για την πολυμορφία εκτείνεται επίσης στο **πρόγραμμα πρακτικής άσκησης**¹²⁰ του γαλάζιου βιβλίου της Επιτροπής. Η Επιτροπή θα διενεργήσει έλεγχο ισότητας και πολυμορφίας ολόκληρου του προγράμματος για να **παρουσιάσει το 2021 μια στρατηγική** με συγκεκριμένους στόχους όσον αφορά την εκπροσώπηση των αιτούντων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Οι στόχοι αυτοί θα εφαρμοστούν ως προς τις προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων που θα δημοσιευθούν το 2022.

Ωστόσο, η λήψη πρόσθετων μέτρων για τη διεύρυνση της πολυμορφίας του προσωπικού της Επιτροπής θα υπονομευόταν εάν ο ίδιος ο χώρος εργασίας δεν τηρούσε τις αρχές της ένταξης. Η Επιτροπή θα εφαρμόσει πρόσθετα μέτρα για μια κουλτούρα χωρίς αποκλεισμούς. Θα υπογραμμιστεί ο καίριος ρόλος των ανώτερων και μεσαίων στελεχών, μεταξύ άλλων καθιστώντας τον **χάρτη πολυμορφίας και ένταξης** της Επιτροπής¹²¹ αναπόσπαστο μέρος των δεσμεύσεων της διοίκησης για κάθε υπηρεσία. Σε όλο το προσωπικό θα παρέχεται τακτική κατάρτιση σχετικά με τις υποσυνείδητες προκαταλήψεις, μεταξύ άλλων και σε σχέση με τη φυλετική και εθνοτική καταγωγή, καθώς και με προκαταλήψεις που μπορεί να ανάγονται και σε άλλα αίτια διακρίσεων. Μια ειδική, **εσωτερική επικοινωνιακή εκστρατεία**, θα καλύπτει όλες τις πτυχές της πολυμορφίας και της ένταξης, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τη φυλετική και εθνοτική καταγωγή. Θα διοργανωθούν ειδικές δράσεις ευαισθητοποίησης του προσωπικού, όπως εκδηλώσεις ή άρθρα για το προσωπικό, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ΕΕ για τον εορτασμό σημαντικών αναμνηστικών ημερών που συνδέονται με τον ρατσισμό. Το 2021, η εκδήλωση θα λάβει τη μορφή εργαστηρίου με θέμα «Σπάζοντας τη σιωπή σχετικά με τη φυλετική και εθνοτική πολυμορφία», με προσωπικές ιστορίες διευθυντικών στελεχών και μελών του προσωπικού, που προέρχονται από διάφορα φυλετικά ή εθνοτικά περιβάλλοντα.

Παράλληλα με τις προληπτικές ενέργειες, οι περιπτώσεις διακρίσεων, ανισότητας ή μισαλλοδοξίας κατά τη διαδικασία πρόσληψης ή στον χώρο εργασίας, θα συνεχίσουν να παρακολουθούνται αυστηρά. Αυτό σημαίνει ότι οι αιτούντες και τα μέλη του προσωπικού θα πρέπει να αισθάνονται ασφαλείς να αναφέρουν τυχόν **αθέμιτες, μεροληπτικές ή εχθρικές πρακτικές**. Το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής για την παρενόχληση βρίσκεται υπό αναθεώρηση και θα παράσχει ένα πλαίσιο για την αντιμετώπιση όλων των μορφών ανεπιθύμητων συμπεριφορών στον χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν τις ρίζες τους στις φυλετικές διακρίσεις.

¹²⁰ Απόφαση της Επιτροπής C(2005) 458.

¹²¹ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής C(2017) 5300.

Η Επιτροπή θα **συγκρίνει όλες τις δράσεις της** για την προώθηση της πολυμορφίας και της ένταξης έναντι άλλων δημόσιων διοικήσεων, διεθνών οργανισμών και ιδιωτικών εταιρειών και θα ξεκινήσει τακτικό διάλογο με άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Θα δοθεί κατά προτεραιότητα προσοχή σε δράσεις που αφορούν ειδικά τους αιτούντες και το προσωπικό με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες.

Η Επιτροπή θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των δράσεων που έχουν αναληφθεί για την ενίσχυση της φυλετικής και εθνοτικής πολυμορφίας του προσωπικού της έως το 2023.

Η Επιτροπή:

- θα δώσει το παράδειγμα ως θεσμικό όργανο, λαμβάνοντας μέτρα για τη σημαντική βελτίωση της αντιπροσωπευτικότητας του προσωπικού της Επιτροπής, μέσω μέτρων που στοχεύουν στην πρόσληψη και την επιλογή·
- θα καλέσει τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να λάβουν μέτρα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόν σχέδιο δράσης για την προώθηση της πολυμορφίας και της ένταξης στους αντίστοιχους χώρους εργασίας τους.

5. Συμπέρασμα

Ο ρατσισμός είναι σε πλήρη ρήξη με τις ουσιώδεις αξίες της ΕΕ. Η προώθηση της καταπολέμησης του ρατσισμού στην ΕΕ αποτελεί επιμερισμένη ευθύνη και απαιτεί κοινές, αποφασιστικές και συνεχιζόμενες προσπάθειες. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι οργανισμοί της ΕΕ, σε συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με κοινωνικούς εταίρους και τον ιδιωτικό τομέα, πρέπει να συνεργαστούν για την επίτευξη απτής προόδου προς την εξάλειψη αυτής της μαστιγας από τις κοινωνίες μας.

Η Επιτροπή καλεί όλους τους συναφείς παράγοντες και τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν σε έναν ανοικτό, ειλικρινή και συνεχή διάλογο, που θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών για την καταπολέμηση του ρατσισμού. Στο πλαίσιο αυτού του διαλόγου, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν μια νέα προσέγγιση όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζονται με την κοινωνία των πολιτών και να διασφαλίσουν ότι ακούγεται η φωνή των ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες.

Η υλοποίηση των δράσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση θα παρακολουθείται, θα αναφέρεται η πρόοδος και θα προσαρμόζονται οι δράσεις όπου χρειάζεται. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συζητά σε τακτική βάση και να στηρίζει την εφαρμογή του σχεδίου δράσης και το Συμβούλιο να εγκρίνει συμπεράσματα σχετικά με τις δράσεις των κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εγκρίνουν τα εθνικά τους σχέδια δράσης έως το τέλος του 2022 και να αξιοποιήσουν πλήρως τη χρήση όλων των εργαλείων που έχουν στη διάθεσή τους, ιδίως των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα χρηματοδοτικά προγράμματα στο πλαίσιο του ΠΔΠ και του Next Generation EU, για τη στήριξη όσων πλήττονται από ρατσισμό και διακρίσεις. Αν συνεργαστούμε, θα καταφέρουμε να κάνουμε πραγματικότητα το όνειρο μιας ΕΕ απαλλαγμένης από τον ρατσισμό.